

MELDING AV FORETAKSSAMMENSLUTNING

MELLOM

AGDER ENERGI AS

OG

GLITRE ENERGI AS

16. august 2022

Inneholder konfidensiell informasjon¹

¹ Konfidensiell informasjon for hver av Partene er markert blått vedr. Agder Energi AS og grønt vedr. Glitre Energi AS, og bes unntatt fra offentlig versjon av meldingen. Videre bes gulmarkert informasjon unntatt fra offentlig versjon av meldingen.

INNHALDSFORTEGNELSE

INNHold

1	KONTAKTINFORMASJON	5
1.1	Agder Energi AS	5
1.2	Glitre Energi AS	5
2	OPPSUMMERING AV TRANSAKSJONEN	6
3	NÆRMERE OM TRANSAKSJONEN	7
3.1	Beskrivelse av foretakssammenslutningen	7
3.2	Transaksjonen	8
3.2.1	Selskapsrettslig gjennomføring	8
3.2.2	Nærmere om avtaleverket	8
3.3	Kort om Statkrafts eierskap	11
4	BESKRIVELSE AV DE INVOLVERTE FORETAKENE OG FORETAK I SAMME KONSERN	11
4.1	Om Glitre Energi-konsernet	11
4.1.1	Vannkraftproduksjon	12
4.1.2	Kraftnett	14
4.1.3	Marked	15
4.1.4	Konsernfunksjoner	16
4.1.5	Øvrig eierskap	16
4.1.6	Andre eierandeler	18
4.2	Om Agder Energi	18
4.2.1	Innledning	18
4.2.2	Produksjon	19
4.2.3	Distribusjon	22
4.2.4	Kraftforvaltning	23
4.2.5	Kunde	23
4.2.6	Fornyelse	24
4.2.7	Agder Energis minoritetsandeler	24
5	OMSETNING OG DRIFTSRESULTAT I NORGE SISTE REGNSKAPSÅR	24
6	OVERSIKT OVER KONKURRANSEMESSIGE BERØRINGSFLATER MELLOM PARTENE	24
7	MARKEDET FOR PRODUKSJON OG ENGROSSALG AV ELEKTRISK KRAFT	25
7.1	Generelt om produksjon og salg av elektrisk kraft	25
7.2	Det relevante produktmarkedet	31
7.2.1	Overordnet om Partenes virksomheter i markedet	31
7.3	Det relevante geografiske markedet	32
7.3.1	Et felles nordisk kraftmarked	32

7.3.2	Mulighet for ytterligere avgrensninger basert på nasjonale prisområder	33
7.3.3	Etableringsmuligheter	36
7.4	Konkurransanalyse	37
7.4.1	Ingen konkurranseskadelig konsentrasjon	37
7.4.2	Faktisk produksjon	37
7.4.3	Midlere produksjon og installert effekt	38
7.4.4	Statkrafts eierskap	40
7.4.5	Partenes viktigste konkurrenter i engrosmarkedet for elektrisk kraft	41
7.4.6	Partenes viktigste kunder i engrosmarkedet for elektrisk kraft	41
7.4.7	Partenes viktigste leverandører i engrosmarkedet for elektrisk kraft	42
8	MARKEDET FOR KRAFTOMSETNING TIL SLUTTBRUKERE	44
8.1	Kort om Partenes virksomheter	44
8.2	Det relevante produktmarkedet	44
8.2.1	Salg av strøm til sluttkunder	44
8.2.2	Tilknyttede tjenester	45
8.3	Det relevante geografiske markedet	45
8.4	Konkurransanalyse	46
8.4.1	Transaksjonen vil ikke hindre effektiv konkurranse i noe marked	46
8.4.2	Husholdninger/privatkunder	46
8.4.3	Bedriftskunder	47
8.4.4	Samlet marked	47
8.4.5	Partenes viktigste konkurrenter i sluttbrukermarkedet for elektrisk kraft	49
8.4.6	Partenes viktigste kunder i sluttbrukermarkedet for elektrisk kraft	50
8.4.7	Partenes viktigste leverandører i sluttbrukermarkedet for elektrisk kraft	51
9	ANDRE MARKEDER	51
9.1	Nettvirksomhet	51
9.2	Varme	52
9.2.1	Fjernvarme	52
9.3	Driftstjenester	53
9.4	Entreprenørvirksomhet	53
10	VERTIKALE RELASJONER/OVERLAPP	55
10.1	Partenes virksomheter	55
10.2	Markedet for eltilsynstjenester	55
10.3	El-Tilsynet AS	56
11	EFFEKTIVITESGEVINSTER	58
12	TILSYN FRA ANDRE KONKURRANSEMYNDIGHETER	58
13	AVTALEN OM FORETAKSSAMMENSLUTNINGEN MED BILAG	58
14	ÅRSBERETNING OG ÅRSREGNSKAP	58

15 [KONFIDENSIALITET](#)..... 58

16 [AVSLUTTENDE BEMERKNINGER](#)..... 58

1 KONTAKTINFORMASJON**1.1 Agder Energi AS**

Navn: Agder Energi AS
Organisasjonsnummer: 981 952 324
Adresse: Kjøita 18, 4630 Kristiansand S
Postadresse: Postboks 603 Lundsiden, 4606 Kristiansand S
Telefonnummer: 38 60 72 13 / 975 37 800
E-postadresse: ole.theodor.donnestad@ae.no

Kontaktperson: Advokatfirmaet Selmer AS
v/advokat Ole-Andreas Torgersen
Organisasjonsnummer: 920 969 798
Adresse: Tjuvholmen allé 1, 0252 Oslo
Postadresse: Postboks 1324 Vika, 0112 Oslo
Telefonnummer: 23 11 65 00 / 91 18 73 75
E-postadresse: O.Torgersen@selmer.no

1.2 Glitre Energi AS

Navn: Glitre Energi AS
Organisasjonsnummer: 968 278 304
Adresse: Grønland 67, 3045 Drammen
Postadresse: Postboks 1602, 3007 Drammen
Telefonnummer: 31013000/97192949
E-postadresse: Margrethe.Smith@glitreenergi.no

Kontaktperson: Advokatfirmaet Thommessen AS
v/advokat Eivind J. Vesterkjær
Organisasjonsnummer: 957 423 248
Adresse: Ruseløkkveien 38, 0251 Oslo
Postadresse: Postboks 1484 Vika, 0116 Oslo
Telefonnummer: 23 11 11 23 / 90 96 68 43
E-postadresse: eve@thommessen.no

2 OPPSUMMERING AV TRANSAKSJONEN

Foretakssammenslutningen er en selskapsrettslig fusjon av Agder Energi AS og Glitre Energi AS ("Partene") med førstnevnte som overtakende selskap ("Transaksjonen"). Transaksjonen overskrider meldeplikttersklene i konkurranse-loven § 18 annet ledd, og er derfor meldepliktig til Konkurransetilsynet, jf. konkurranse-loven § 18 første og annet ledd.²

Partene har overlappende virksomhet innen produksjon og salg av elektrisk kraft (engrosmarkedet for elektrisitet), marked for kraftomsetning til sluttbruker og marked for driftstjenester, men har samlet beskjedne markedsandeler, og det er ingen berørte markeder, jf. konkurranse-loven § 18a første ledd bokstav e.³

I markedet for produksjon og engrossalg av elektrisk kraft har Partene sine virksomheter i ulike prisområder i Sør-Norge. Glitre-konsernet har elvekraftverk i prisområdet NO1, mens Agder Energi-konsernet har en blanding av magasinkraftverk og elvekraftverk⁴ i prisområdet NO2. I et norsk marked er Partene små aktører med en kraftproduksjon som til sammen utgjør om lag 7 % av den totale kraftproduksjonen i Norge.⁵ Partene er av den oppfatning at det snevreste geografiske markedet for vurdering av foretakssammenslutningen er Sør-Norge, bestående av prisområder NO1, NO2 og NO5, men vil selv ved en slik markedsavgrensning ha en lav samlet markedsandel på om lag 10 %.⁶

Statkraft Industrial Holding AS er før Transaksjonen største aksjonær i Agder Energi AS, med en (ikke-kontrollerende) eierandel på 45,53 %. Statkraft-konsernet har ikke eierandel i Glitre Energi AS, og som følge av bytteforholdet ved fusjonen vil Statkrafts eierandel i det fusjonerte selskapet reduseres til 33,30 %. Justert for det fusjonerte selskapets totale kraftproduksjon, vil Statkrafts vektete eierinteresse i kraftproduksjon i den fusjonerte enheten reduseres sammenholdt med dagens eierinteresse i Agder

² Agder Energi er av Konkurransetilsynet også pålagt en særlig opplysningsplikt.

³ Se skjematisk oversikt over konkurransemessige berøringsflater mellom partene i meldingens punkt 6.

⁴ Elvekraftverkene har normalt ingen eller svært liten egen dedikert magasinkapasitet, dvs. at produksjonen følger vannføringen i vassdraget og har derfor begrenset reguleringssevne.

⁵ Partenes beregninger, basert på offentlig tilgjengelige tall fra selskapenes nettsider/årsrapporter og NVEs nettsider. Agder Energi oppgir en normalårsproduksjon i årsrapporten for 2021 på 8,7 TWh, mens Glitre Energi oppgir 2,6 TWh. NVE oppgir på sine nettsider en total produksjon av elektrisk energi i Norge i et normalår til å være 155 TWh. Basert på disse tallene har Agder Energi og Glitre Energi henholdsvis 5,6 % og 1,7 % av total produksjon av elektrisk energi i Norge i et normalår.

⁶ Tall fra NVE om kraftproduksjon i Norge (<https://www.nve.no/energi/energisystem/kraftproduksjon/>), herunder NVEs Vannkraftdatabase (<https://nve.no/energi/energisystem/vannkraft/vannkraftdatabase/>) Dette er den eneste offisielle databasen med informasjon basert på en felles referanseperiode. NVEs tall avviker noe fra tall som partene opererer med internt og i sine årsrapporter. Avviket skyldes at selskapene interne tall tar utgangspunkt i ulike referanseperioder og baserer seg på erfaringstall fra egne vassdrag. For at tallene skal bli sammenlignbare med andre kraftprodusenter i markedet legges NVEs tall til grunn i konkurransemeldingen. Tallene for vannkraft er tatt ut i 2020. I tallene er det hensyntatt større sammenslåinger de siste årene, herunder Hafslund E-CO/Eidsiva, og opprettelsen av Lyse Kraft DA (med kraftproduksjonen til Lyse og Hydros kraftverk i Røldal/Suldal). Dette gjelder også for videre henvisninger til NVEs Vannkraftdatabase. Med mindre noe annet er angitt, oppgis Partenes markedsandeler før justering for eierandel. Dette gir gjennomgående noe høyere markedsandeler enn ved justering for eierandeler.

Partenes behandling av NVEs tall fremgår av **vedlegg [-]** til denne meldingen. En beskrivelse av de beregningene som er gjort i Vedlegg [-] er gitt i **Vedlegg [-]** til meldingen.

Energi.⁷ Før transaksjonen hadde Statkraft rett til å utpeke 4 av totalt 12 styremedlemmer i Agder Energi. Etter aksjonæravtalen for det fusjonerte selskapet vil Statkraft ha rett til å utpeke to av totalt tolv styremedlemmer, og ikke inneha noen rettigheter som gir konkurranserettslig kontroll i det fusjonerte selskapet.

Foretakssammenslutningen medfører at Statkraft får indirekte eierskap også til Glitres kraftverk, og slik sett utvides Statkrafts krysseierskap, men foretakssammenslutningen medfører at Statkrafts faktiske innflytelse i det nyetablerte selskapet svekkes sammenlignet med innflytelsen Statkraft har i Agder Energi før foretakssammenslutningen. Og uansett hvordan det geografiske markedet defineres vil markedsandelene til Partene og til Statkraft ikke medføre en konsentrasjonsøkning (målt ved HHI) i markedet som følge av foretakssammenslutningen, som i betydelig grad vil hindre effektiv konkurranse. Samlet sett vil foretakssammenslutningen ikke medføre at en dominerende stilling skapes eller styrkes, og foretakssammenslutningen vil ikke på noen måte i betydelig grad hindre effektiv konkurranse i markedet.⁸

3 NÆRMERE OM TRANSAKSJONEN

3.1 Beskrivelse av foretakssammenslutningen

Partene har fremforhandlet utkast til en transaksjonsavtale hvor det er avtalt å gjennomføre en overdragelse av samtlige eiendeler tilhørende Glitre Energi AS ("**Glitre Energi**") til Agder Energi AS ("**Agder Energi**"), se **vedlegg 3 ("Transaksjonsavtalen med vedlegg")**. Det Overdragende Selskapet oppløses ved fusjonens ikrafttredelse. Avtalen skal etter planen inngås i løpet av september 2022, etter at generalforsamlingen i Partene har behandlet fusjonen.

Glitre Energi er et energikonsern eid av 19 kommuner i tidligere Buskerud fylkeskommune gjennom selskapet Vardar AS med 50 % og Drammen kommune med 50 %. Agder Energi er et energikonsern eid av 25 kommuner i Agder med til sammen 54,47 %, og Statkraft Industrial Holding AS med 45,53 %.

I henhold til Transaksjonsavtalen skal det gjennomføres en morselskapsfusjon mellom Agder Energi og Glitre Energi. Det skal deretter gjennomføres fusjoner mellom datterselskapene innenfor virksomhetsområdene nett, strømsalg/sluttbruker og vannkraftproduksjon for etablering av et vertikalt integrert konsern.

Innen virksomhetsområdene nett og strømsalg/sluttbruker er det i Glitre Energi etter dagens struktur en andel minoritetsaksjonærer. Minoritetsaksjonærene vil bli gitt mulighet til å konvertere sine aksjer i disse datterselskapene til aksjer i det fusjonerte morselskapet. Dersom minoritetsaksjonærene ikke

⁷ Dersom man ser på Statkrafts indirekte eierandeler i kraftproduksjon, så vil Statkrafts indirekte andel av kraftproduksjonen i AE/Glitre reduseres gjennom fusjonen. Statkraft har i dag 45,53% av 8.084 GWh (3.681 GWh) gjennom sitt eierskap i AE, men vil få 33,30% av 10.263 GWh (3.418 GWh) i et fusjonert selskap av AE/Glitre (basert på tall fra NVE). Statkraft vil også indirekte få en mindre andel regulerbar kraft.

⁸ EU-Kommisjonens *Guidelines on the assessment of horizontal mergers under the Council Regulation on the control of concentrations between undertakings (2004/C 31/03)*, avsnitt 19 flg.

benytter seg av muligheten til å konvertere aksjer, vil de forbli minoritetsaksjonærer i datterselskapene innenfor henholdsvis nett og sluttbrukervirksomhet i det fusjonerte konsernet.

Partene samlet vil i større grad kunne sikre en bedre utvikling av selskapenes eksisterende kjernevirksomheter, og sikre at det fusjonerte konsernet vil stå bedre rustet som et kostnadseffektivt selskap som kan møte nye krav til digitalisering, smarte tjenester og bærekraft. Dette vil legge til rette for bedre lønnsomhet, lavere risikoeksponering og lavere nettleie. Et større selskap vil videre kunne oppnå bedre finansieringsvilkår, noe som vil styrke mulighetene for investering og utvikling, samtidig som en konsolidering av selskapets virksomheter vil gi potensiale for betydelige effektivitetsgevinster, spesielt innenfor nettvirksomheten. Fordelene vil gi grunnlag for økt verdiskaping for kunder, aksjonærer og samfunn, trygge eksisterende arbeidsplasser, åpne muligheter for nye stillinger og karrieremuligheter for de ansatte, og skape nye lønnsomme arbeidsplasser.⁹

Morselskapsfusjonen forventes gjennomført innen utgangen av året.

3.2 Transaksjonen

3.2.1 Selskapsrettslig gjennomføring

Morselskapsfusjonen vil gjennomføres ved at:

- a) Glitre Energi overdrar samtlige av sine eierandeler, rettigheter og forpliktelser til Agder Energi.
- b) Glitre Energi avvikles og oppløses.
- c) aksjekapitalen i Agder Energi forhøyes ved utstedelse av nye aksjer tilsvarende bytteforholdet i Morselskapsfusjonen. Kapitalforhøyelsen gjennomføres ved overføring av samtlige eiendeler, rettigheter og forpliktelser i Glitre Energi som tingsinnskudd i Agder Energi.
- d) aksjonærene i Glitre Energi mottar som fusjonsvederlag de nye aksjene som utstedes i forbindelse med kapitalforhøyelsen.

Partene er enige om et bytteforhold på 73,15 % / 26,85 % (Agder Energi/Glitre Energi).¹⁰

3.2.2 Nærmere om avtaleverket

Det samlede avtaleverket består av følgende avtaler:

- (i) Transaksjonsavtale

⁹ Slik Partenes strategiske rasjonale er beskrevet i transaksjonsavtalen.

¹⁰ Det er ikke bestemt om minoritetsaksjonærene i Glitre vil benytte seg av konverteringsretten. Bytteforholdet blir 71,67 % / 28,33 % dersom samtlige minoritetsaksjonærer konverterer sitt eierskap i datterselskapene innenfor Nett og Strøm til aksjer i det fusjonerte morselskapet

Vedlegg 3: Transaksjonsavtalen med vedlegg (seneste versjon) (unntas offentlighet)

Transaksjonsavtalen er en overbyggende avtale som regulerer selve sammenslåingen av selskapene og de viktigste elementene i transaksjonen. Denne er basert på en intensjonsavtale datert 29. januar 2020. Avtalens grunnleggende funksjon er å beskrive transaksjonen med morselskapsfusjon og etterfølgende datterfusjoner, oppstille vilkårene og betingelsene for at transaksjonen skal finne sted, regulere spørsmål om bytteforhold og fordeling av aksjer i det fusjonerte selskapet, beskrive ansattes rettigheter i fusjonen, fastslå lokalisering av de ulike virksomhetsområdene og regulere samordnet prosess for nødvendige avklaringer fra offentlige myndigheter og andre tredjeparter. Avtalen regulerer også den rett minoritetsaksjonærene i henholdsvis Glitre Nett Holding AS og Glitre Strøm Holding AS får til å konvertere sitt eierskap til aksjer i det fusjonerte morselskapet.

(ii) Aksjonæravtale**Vedlegg 3: Aksjonæravtalen (seneste versjon)¹¹**

Aksjonæravtalen regulerer forholdet mellom aksjonærene i den sammenslåtte enheten etter Transaksjonen. Det kan legges til grunn at selskapet også tiltrer denne avtalen. Aksjonæravtalen regulerer blant annet overdragelse og omsetningsbegrensninger for aksjer i det fusjonerte selskapet, fordelingen av styreplasser, regulering av minoritetsvern, og lokaliseringskrav. Videre gir avtalen Statkraft rett til å utpeke 2 av 12 styremedlemmer. De kommunale eierne i Agder- og Buskerudkommunene gis rett til å utpeke 6 styremedlemmer, samt styrets leder. Styrets leder har i tråd med aksjeloven § 6-25 jf. § 6-19 dobbeltstemme ved stemmelikhet i styret. Videre er det krav om at enkelte beslutninger, deriblant salg av vesentlige deler av kraftproduksjonen og/eller nettvirksomheten må fremlegges for generalforsamling. I tillegg skal parter som er offentlig eiet og som alene eller som i felleskap med andre offentlig eide parter eier mer enn 25 % av aksjene i det fusjonerte selskapet gis samme minoritetsrettigheter og stemmevekt som om de eide mer enn 1/3 av selskapets aksjer. Videre gis Agder- og Buskerud-kommunene vetorett i spørsmål om lokalisering av virksomheten. Som det fremgår er det imidlertid ikke avtalt vetorettigheter for hverken Statkraft eller noen aksjonærer som kunne gi grunnlag for konkurranserettslig kontroll.

(iii) Samordningsavtale**Vedlegg 5: Samordningsavtalen (seneste versjon)**

¹¹ Aksjonæravtalen, samt de øvrige avtalene omtalt, er foreløpige utkast, sendt til aksjonærene i Agder Energi og Glitre til godkjenning. Endringer i avtaleverket kan dermed forekomme. Utkast til avtalen er også publisert på <http://www.agdereierne.no/2022/05/au-anbefaler-fusjon/>

Formålet med samordningsavtalen er å sikre at de kommunale eierne¹² i det fusjonerte selskapet skal kunne utøve sin majoritetsinnflytelse som en blokk. Det sentrale organet i den kommunale samordningen er eiermøtet, der alle i det kommunale aksjonærfellesskapet møter for drøftelse og samordning av partenes interesser og synspunkter i saker som skal behandles på det fusjonerte selskapets generalforsamling og i andre saker som settes på dagsorden i eiermøtet. Det grunnleggende prinsippet for den kommunale samordningen er at alle de kommunale aksjonærene forplikter seg til å drøfte og samordne alle aksjonærspørsmål som settes på dagsorden til generalforsamlingen, og alle øvrige vesentlige eierspørsmål som bringes inn for eiermøtet. Samordningen skal basere seg på forretningsmessige prinsipper og god eierstyring. Dersom det ikke oppnås enighet om aksjonærspørsmål som bringes inn for det fusjonerte selskapets generalforsamling eller andre vesentlige eierspørsmål som bringes inn for Eiermøtet (såkalte samordningssaker) kan Eiermøtet treffe beslutninger i slike saker. Dette gjelder likevel ikke dersom kommuner som til sammen representerer 25 prosent av aksjene i selskapet stemmer mot beslutningen. I slike tilfeller blir konsekvensen at kommunene stemmer hver for seg, fremfor som blokk. I samordningssakene besluttet av eiermøtet plikter Partene å avgi stemme samlet på selskapets generalforsamling. Ettersom ingen av kommunene alene kan tvinge gjennom eller blokkere en beslutning på samordningsmøte medfører ikke samordningsavtalen at noen kommuner får konkurranserettslig kontroll i det fusjonerte selskapet.

- (iv) Koordineringsavtale mellom Drammen kommune og Vardar

Vedlegg 6 Koordineringsavtale mellom Drammen kommune og Vardar (seneste versjon)

Drammen kommune og Vardar AS skal inngå en egen avtale om koordinert eierskap i det fusjonerte selskapet. Hovedformålet med koordineringsavtalen er å sørge for at ingen av de to partene mister minoritetsrettigheter i vedtekter og aksjonæravtale, der disse er knyttet til felles eierskap av 25 % eller mer av aksjene i selskapet eller mer. Avtalen sier at dersom én av partene – enten Drammen kommune eller Vardar AS - ønsker å stemme imot en beslutning som etter aksjeloven eller vedtektene krever 2/3 tilslutning på generalforsamlingen¹³ eller ønsker å nedlegge veto i spørsmål om endring i lokaliseringen til virksomhetsområder forutsatt plassert i tidligere Buskerud i medhold av aksjonæravtalen, skal begge parter være forpliktet til å være representert og stemme imot den relevante beslutningen på det fusjonerte selskapets generalforsamling.

- (v) Intern koordineringsavtale mellom Agder-kommunene

¹² Drammen kommune, Agderkommunene og Vardar AS.

¹³ For slike beslutninger gis offentlige eide parter i aksjonæravtalen minoritetsvern allerede ved eierskap av 25 % av aksjene i det fusjonerte selskapet.

Vedlegg 7 Koordineringsavtale mellom Agder-kommunene (seneste versjon)

Agder-kommunene skal inngå en egen koordineringsavtale om koordinering av eierskap i det fusjonerte selskapet. Hovedformålet med avtalen er å sikre at Partene kan koordinere sin opptreden i forbindelse med blant annet minoritetsvernssakene slik disse er definert i aksjonæravtalen og øvrig eierkoordinering, samt utpeking av representanter til Arbeidsutvalget som etter samordningsavtalen skal nedsettes for samordning mellom Buskerud- og Agderkommunene.

3.3 Kort om Statkrafts eierskap.

Statkraft er største enkeltaksjonær i Agder Energi, og eier før Transaksjonen 45,53 % av det totale antall aksjer, herunder 41,3% av A-aksjene og 54,0 % av B-aksjene i selskapet.¹⁴ Statkraft har før Transaksjonen hverken direkte eller indirekte eierandeler i Glitre Energi. Betydningen av Statkrafts eierskap er nærmere behandlet i punkt 7.4.4

4 BESKRIVELSE AV DE INVOLVERTE FORETAKENE OG FORETAK I SAMME KONSERN**4.1 Om Glitre Energi-konsernet**

Et konsernkart som viser den juridiske strukturen i Glitre Energi-konsernet med tilknyttede virksomheter er vedlagt meldingen i vedlegg 8.¹⁵

Vedlegg 8 Konsernkart, Glitre Energi

Glitre Energi-konsernet produserer, distribuerer og forvalter fornybar energi i Buskerud- og Hadelandregionen, og har Glitre Energi AS som morselskap. Morselskapet ivaretar fellesoppgaver for datterselskapene, herunder digital forretningsutvikling og innovasjon, finans, regnskap og IKT, HR og HMS, bærekraft og kommunikasjon. Konsernet hadde 278 ansatte per 31. desember 2021, hvorav 35 var ansatt i morselskapet.

Glitre Energi driver gjennom sine datterselskaper hovedsakelig vannkraftproduksjon, drift og vedlikehold av regionalt kraftnett, samt strømsalg, krafthandel og engrostoppløsninger. I tillegg har Glitre Energi helt og delvis eierskap i virksomheter som leverer tjenester innen fibernett, fjernvarme, utbygging og vedlikehold av infrastruktur og kraftverk (entreprenørtjenester) samt el-tilsyn. Produksjon og distribusjon av kraft stod for [REDACTED] av konsernets brutto omsetning i 2021.

Glitre Energi-konsernet er organisert i fem forretningsområder:¹⁶

¹⁴ Gjennom selskapet Statkraft Industrial Holding AS, et heleid datterselskap av Statkraft AS.

¹⁵ Glitre Energi-konsernet fremkommer i grønt, med henholdsvis datterselskaper, felleskontrollerte virksomheter, tilknyttede selskaper samt deres datterselskaper, og selskaper hvor Glitre Energi har mindre aksjeposter.

¹⁶ Se <https://www.glitreenergi.no/konsern/om-glitre-energi/>.

- Vannkraftproduksjon;
- Kraftnett;
- Marked;
- Konsernfunksjoner;
- Øvrig eierskap

En nærmere beskrivelse av virksomheten innenfor de enkelte forretningsområdene og de relevante selskapene følger nedenfor.

4.1.1 Vannkraftproduksjon

4.1.1.1 Overordnet

Forretningsområdet Vannkraftproduksjon består av datterselskapet Glitre Energi Produksjon AS ("GEP") og de tilknyttede selskapene Hadeland Kraft AS, Hellefoss Kraft AS og Godfarfossen Kraft AS.

4.1.1.2 Glitre Energi Produksjon AS

Glitre Energi Produksjon AS har ansvar for utvikling, drift og vedlikehold av konsernets vannkraftproduksjon ved dets hel- og deleide vannkraftverk i Numedalsvassdraget, Hallingdalsvassdraget, Drammensvassdraget, Begnavassdraget og Randselva mellom Randsfjorden og Tyrifjorden. GEP driver også utvikling, drift og vedlikehold av vannkraftverkene. GEP omsatte for NOK 1 174 millioner og hadde 73 ansatte per 31. desember 2021.

GEP forvalter også konsernets eierandeler i kraftverkene Hadeland Kraft AS (48,99 %), Hellefoss Kraft AS (33,4 %), Skollenborg Kraftverkene DA (69,2 %), Embretsfosskraftverkene DA (50 %), Godfarfoss Kraft AS (34 %) og Ustekveikja Kraftverk DA (31 %).

En oversikt over Glitre Energis direkte og indirekte eierinteresser i kraftverk er gitt i henholdsvis tabell 1 og tabell 2 under.

Tabell 1: Oversikt over Glitre Energis **direkteide** kraftverk.¹⁷

Kraftverk	Pris- område	Midlere års- produksjon (GWh)	Installert effekt (MW)	Operatør	Eier-andel	Øvrige eiere med eierandel
Begna	NO1	37,1	5,6	GEP	100 %	

¹⁷ Tall fra NVEs Vannkraftdatabase (<https://nve.no/energi/energisystem/vannkraft/vannkraftdatabase/>). Tallene er tatt ut i 2020.

Djupdal	NO1	62,8	14,3	GEP	100 %	
Døvikfoss	NO1	103,2	15	GEP	100 %	
Embretsfoss- kraftverkene	NO1	335,0	71	GEP	50 %	Hafslund Eco (50%)
Gamlebrofoss	NO1	65,5	15,0	GEP	100 %	
Geithusfoss	NO1	75,3	13,5	GEP	100 %	
Gravfoss I – midlertidig nedlagt	NO1	35,0	18,6	GEP	100 %	
Gravfoss II	NO1	179,4	30,2	GEP	100 %	
Hensfoss	NO1	106,5	16,7	GEP	100 %	
Hofsfoss	NO1	141,4	27	GEP	100 %	
Kaggefoss	NO1	586,9	85,5	GEP	100 %	
Mykstufoss	NO1	215,6	48	GEP	100 %	
Pikerfoss	NO1	59,6	15,8	GEP	100 %	
Skollenborg	NO1	392,8	97	GEP	69,2 %	Skagerak Kraft, 30,8 %
Ustekveikja	NO5	73,0	36,5	Ustekveikja Energi	31%	Hol Kommune (69%)
Svarttjern	NO1	1,0	0,135	GEP	100 %	

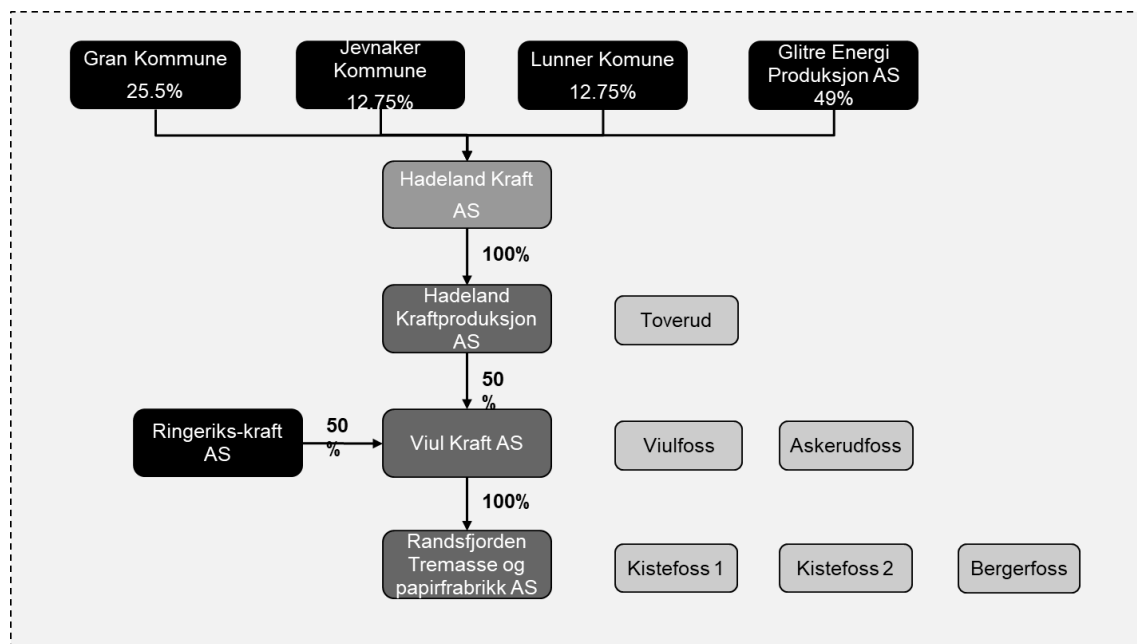
Tabell 2: Oversikt over Glitre Energis **indirekte** eierskap i kraftverk gjennom andre selskaper. ¹⁸

Kraftverk	Selskap	Pris- område	Midlere års- produksjon (GWh)	Installert effekt (MW)	Operatør	Eier- andel	Øvrige eiere med eierandel
Hellefoss	Hellefoss Kraft AS	NO1	81,2	11	GEP	33,4%	Modum Kraftproduksjon (33,3%) Øvre Eiker Energi (33,3%)
Bergerfoss	AS Randsfjord tremasse- & papir-fabrikk	NO1	15,2	3,3	GEP	12,65 %	48,4% Einar Borck, resten gjennom Hadeland-kraft strukturen, se selskapsstruktur under
Kistefoss	Hadeland Kraft	NO1	27,2	5,6	GEP	24,5%	Eid gjennom Hadeland Kraft, se selskapsstruktur under

¹⁸ Tall fra NVEs Vannkraftdatabase (<https://nve.no/energi/energisystem/vannkraft/vannkraftdatabase/>). Tallene er tatt ut i 2020.

Askerudfoss	Hadeland Kraft	NO1	58	13,2	Ringerriks kraft	24,5%	Se egen figur Eid gjennom Hadeland Kraft, se selskapsstruktur under
Viulfoss	Hadeland Kraft	NO1	46,7	12,5	Ringerriks kraft	24,5%	Eid gjennom Hadeland Kraft, se selskapsstruktur under
Toverud	Hadeland Kraft	NO1	13,9	6	GEP	49%	Eid gjennom Hadeland Kraft, se selskapsstruktur under
Godfarfoss (under utbygging)	Godfarfoss Kraft AS	NO5	38,6	9,9	GEP	33,33%	Hol kommune (33,33 %) Nore og Uvdal Kommune (33,33 %)

Selskapsstrukturen i Hadeland Kraft-konsernet, med tilhørende eierskap til kraftverkene er vist under:

4.1.2 Kraftnett

4.1.2.1 Overordnet

Forretningsområdet Kraftnett består av datterselskapene Glitre Energi Nett Holding AS ("**GEN Holding**") og Glitre Energi Nett AS ("**GEN**"), samt eiendomsselskapene Glitre Energi Nett Eiendom AS, Jarenvegen 15 AS og Svend Haugs gate 1 AS.

4.1.2.2 Glitre Energi Nett Holding AS og Glitre Energi Nett AS

GEN Holding er et deleid (54,26 %) datterselskap av Glitre Energi, som igjen eier GEN (100 %).¹⁹ Øvrige eiere er Drammen og Kongsberg kommune, Lier kommune gjennom Lier Everk Holding AS og Hadelandskommunene gjennom deres eierskap i Hadeland Energi AS. Glitre Energi eier resterende 49 % i Hadeland Energi.

GEN har eierskap til ca. 80 % av regionalnettet i Buskerud, og noen mindre regionalnettanlegg²⁰ i Vestfold, Oppland og Hordaland. I tillegg har nettselskapet eierskap til distribusjonsnettet i kommunene Drammen, Kongsberg, Lier, Gran, Jevnaker, Lunner og tettstedet Finse.

GEN Holding eier videre 51 % av aksjene i Asker Nett AS, som eier og drifter distribusjonsnettet i Hurum.

GEN omsatte for MNOK 993,0 i 2021 og hadde 113 ansatte per 31. desember 2021.

4.1.2.1 Andre eierandeler

GEN / GEN Holding har eierandeler i følgende selskap som inngår i forretningsområdet *kraftnett*:

- Glitre Energi Nett Eiendom AS (100 % eid av GEN Holding): Eier og forvalter mindre eiendommer som ikke lenger er relatert til drift av kraftnett.
- Svend Haugsgate 1 AS (100 % eid av GEN Holding): Eier og forvalter eiendom som ikke lenger er relatert til konsernets kraftnett.
- Jarenvegen 15 AS (100 % eid av GEN Holding): Eier og forvalter et forretningsbygg på Jaren. Leietakere er GEN, GES, Nettpartner og Bane Nor.
- REN AS (7,94 % eid av GEN): Utvikler retningslinjer og verktøy for å ivareta beste praksis innen prosjektering, montering, drift og vedlikehold av det elektriske nettet.

4.1.3 Marked

4.1.3.1 Overordnet

Forretningsområdet består av datterselskapene Glitre Energi Strøm Holding AS, Glitre Energi Strøm AS og Glitre Energiløsninger AS, samt det tilknyttede selskapet Oss Norge AS. Glitre Energi Strøm Holding AS og Glitre Energi Strøm AS

¹⁹ Direkte eierskap i GEN Holding utgjør 54,26%, og summen av direkte og indirekte eierskap utgjør 63,2 %.

²⁰ Kraftnettet er bygget opp av tre nivåer: *transmisjonsnettet*, som forbinder produsenter og forbrukere i ulike deler av landet og utlandet med hverandre; *regionalnettet* som er bindeleddet mellom transmisjonsnettet og distribusjonsnettet; og *distribusjonsnettet* som forsyner sluttbrukerne med elektrisitet.

4.1.3.2 Glitre Energi Strøm Holding AS og Glitre Energi Strøm AS

Glitre Energi Strøm Holding AS ("**GES Holding**") er et deleid (50,09 %) datterselskap av Glitre Energi, som igjen eier Glitre Energi Strøm AS ("**GES**") (100 %). Øvrige eiere av GES Holding er Lier Everk Holding AS og Hadeland Energi AS

GES driver salg av kraft til sluttbrukere gjennom spotmarkedet. I tillegg er konsernets aktiviteter innen krafthandel og engrostenester organisert i GES. Selskapet hadde 30 ansatte og omsatte for MNOK 978,5 i 2021. GES eier også 50 % av aksjene i Oss Norge AS.

4.1.3.3 Oss Norge AS

Oss Norge AS ("**Oss Norge**") er et deleid (50 %) datterselskap av GES Holding.²¹ Den andre eier er Agder Energi (50 %).

Oss Norge driver digital tjenesteutvikling basert på sanntidsdata gjennom HAN-porten på AMS-måleren. Datafangst skjer gjennom Oss-brikken, som selges til andre strømselskap, men som også kan kjøpes direkte av forbrukere.

Selskapet selger også strøm til sluttbrukere gjennom varemerket *Vibb*.²²

Oss Norge har etablert selskapet Vibb AS som eies 100 %. Det er p.t. ingen aktivitet i Vibb AS.

Oss Norge omsatte for 4,6 MNOK i 2021, og hadde 10 ansatte per 31. desember 2021.

4.1.3.4 Glitre Energiløsninger AS

Glitre Energiløsninger AS er et heleid datterselskap av Glitre Energi. Selskapet ble etablert i 2020 for å utvikle og kommersialisere nye energiløsninger innen bedriftsmarkedet. Glitre Energiløsninger AS omsatte for NOK 3,1 millioner i 2021, og hadde 7 ansatte per 31. desember 2021.

4.1.4 Konsernfunksjoner

Glitre Energis konsernfunksjoner ivaretar fellesoppgaver og dekker kompetanseområder som det ikke er formålstjenlig å legge ut til forretningsområdene. Innenfor konsernstøttefunksjonene ligger strategi, forretningsutvikling, innovasjon og teknologi, finans og regnskap, HR og HMS samt bærekraft, myndighetskontakt, kommunikasjon og merkevare.

4.1.5 Øvrig eierskap

Glitre Energis eierskap i datterselskap og tilknyttede selskap er samlet under forretningsområdet Øvrig eierskap.

²¹ Etableringen av fellesforetaket Oss Norge ble godkjent av Konkurransetilsynet etter inngivelse av forenklet melding 17. desember 2019.

²² Strømproduktet Vibb omsatte for MNOK 3,8 i 2021 og hadde 490 kunder per 31. desember 2021.

4.1.5.1 Viken Fiber Holding AS og Viken Fiber AS

Viken Fiber Holding AS ("**VFH**") eies av Glitre Energi AS (26,56 %), samt Lyse Fiberinvest AS (65,01 %), Lier Everk Holding AS (4,51 %) og Hadeland Energi AS (3,91 %). VFH eier 100 % av aksjene i Viken Fiber AS, som bygger og drifter fibernett og leverer bredbåndstjenester til husstander og bedrifter i Buskerud, Oslo, Akershus, Vestfold, Østfold og Grenland. Viken Fiber AS omsatte for MNOK 2030,6 i 2021.

4.1.5.2 Nettpartner AS

Nettpartner AS ("**Nettpartner**") er delvis eid av Glitre Energi (40 %). Øvrig eier er Fredrikstad Energi AS (60 %). Glitre Energi har 50 % av stemmene i selskapet. Nettpartner drives som et uavhengig, felleskontrollert selskap og er leverandør av entreprenørtjenester innen utbygging, drift og vedlikehold av samfunnskritisk infrastruktur – herunder distribusjonsnett, regionalnett og jernbane. Nettpartner omsatte for MNOK 1245,9 i 2021 og hadde 497 ansatte per 31. desember 2021.

4.1.5.3 Drammen Fjernvarme AS

Drammen Fjernvarme AS eies av Glitre Energi (50 %) og har konsesjon til å levere fjernvarme i Drammen sentrum. Drammen Fjernvarme AS omsatte for MNOK 134,9 i 2021.

4.1.5.4 Miljøvarme VSEB AS

Miljøvarme VSEB AS ("**Miljøvarme**") er et heleid datterselskap av Glitre Energi. Miljøvarme eier og drifter anlegg for levering av nærvarme basert på fornybar energi, herunder biobrensel, til Norefjell Ski & Spa, Radisson Blu Mountain Resort & Residences, Trysil og Re videregående skole. Miljøvarme har videre eierinteresser (49%) i Miljøvarme Hadeland AS, som leverer nærvarme til Mohagen, Harestua skole og Lunner Omsorgssenter. Miljøvarme omsatte for MNOK 9,9 i 2021, mens Miljøvarme Hadeland AS omsatte for MNOK 6,1.

4.1.5.5 2VK Invest AS og Aidon OY

2VK Invest AS er et holdingselskap som er delvis eid av Glitre Energi (56,1 %) som har investert i det finske selskapet Aidon OY, hvor det eier 22,5 % av aksjene. Selskapet har ingen ansatte.

4.1.5.6 El-Tilsynet AS

El-Tilsynet AS ("**El-Tilsynet**") er et heleid datterselskap av Glitre Energi. Selskapet tilbyr myndighetspålagte tilsynsoppgaver med hjemmel i forskrift om det lokale elektrisitetstilsyn og sakkyndige som utfører oppgaver for netteier (DLE-forskriften) i henhold til instruks fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap.²³ Selskapet omsatte for MNOK 24,3 i 2021 og hadde 20 ansatte per 31. desember 2021.

²³ EL-Tilsynet har kun anledning til å påta seg oppdrag for Det lokale elektrisitetstilsyn (DLE) - altså den enhet hos netteier som utfører tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr, jf. forskriftens § 3.

4.1.6 Andre eierandeler

For øvrig har Glitre Energi eierandeler i følgende selskaper:

- Hadeland Energi AS (49 % eid av Glitre Energi): Eier 18,29 % i GEN Holding, 10,5 % i GES Holding og 3,91 % i VFH. Har ingen egen operativ virksomhet.
- Zephyr AS (25 % eid av Glitre Energi): Driver prosjektering, finansiering, bygging og drift av vindkraftverk.²⁴
- NKG Utbygging AS (25 % eid av Glitre Energi): Utvikling, bygging og drift av småkraftverk.
- Campus Tofte AS (40 % eid av Glitre Energi): Senter for utvikling og innovasjon som utvikler og digitaliserer tjenester innen grønn energi.
- Becour AS (6,5 % eid av Glitre Energi): Energy tech-selskap som leverer tjenester til bedrifter for å dokumentere opprinnelsen av brukt energi.
- Viken Energi AS: Viken Energi AS er et heleid datterselskap av Glitre Energi AS. Selskapet ble opprettet i 2013 for å drive omsetning av strøm og energi, men har per i dag ingen aktivitet, og det var ingen omsetning i 2021.

4.2 Om Agder Energi

4.2.1 Innledning

Et konsernkart for Agder Energi er vedlagt meldingen i vedlegg 9.

Vedlegg 9 Konsernkart, Agder Energi

Agder Energi er organisert som et konsern med Agder Energi AS som morselskap. Morselskapet består av sentrale staber og fellesfunksjoner, og ivaretar fellesoppgaver for datterselskapene, herunder økonomi og finans, HR, kommunikasjon og teknologi (infrastruktur, drift, IKT, sikkerhet og beredskap). Agder Energi hadde en konsernomsetning på MNOK 20 474 i 2021, hvorav MNOK 16 055 kom fra virksomhet i Norge. Konsernet hadde 935 ansatte per 31. desember 2021, hvorav 150 er ansatt i morselskapet.

Agder Energi eies av Statkraft Industrial Holding AS med en eierandel på 45,53 % og 25 kommuner i Agder med en samlet eierandel på 54,47, hvor Kristiansand (8,38 %), Arendal (6,39 %) og Lindesnes (5,59 %) er de tre største kommunale eierne.²⁵

Datterselskapene er organisert i fem forretningsområder som gjenspeiler konsernets kjernevirksomhet og verdikjede:

- Produksjon,
- Distribusjon,
- Kraftforvaltning,
- Kunde, og
- Fornyelse.

En nærmere beskrivelse av virksomheten innenfor de enkelte forretningsområdene og datterselskapene følger nedenfor.

4.2.2 Produksjon

Forretningsområdet Produksjon har ansvar for utvikling, drift og vedlikehold av konsernets hel- og deleide vannkraftanlegg. Virksomheten drives gjennom det heleide datterselskapet Agder Energi Vannkraft AS (AEVK), som har 50 hel- og deleide vannkraftverk i Rogaland, Agder og sør-vestre Telemark. Alle kraftverkene ligger i prisområde NO2.

En oversikt over Agder Energi Vannkrafts (AEVK) direkteide kraftverk er gitt i **Tabell 3** under.

Tabell 3: Oversikt over Agder Energis direkteide kraftverk.²⁶

Kraftverk	Pris-område	Produksjon (GWh)	Installert effekt (MW)	Operatør	Eierandel	Øvrige eiere med eierandel
Berlifoss	NO2	62,1	9,5	AEVK	100%	
Bjelland	NO2	346,9	55	AEVK	100%	
Dynjanfoss	NO2	173,2	33	AEVK	100%	

²⁵ Statkraft eier 41,3 % av A-aksjene og 54,0 % av B-aksjene. En fullstendig aksjonæroversikt for Agder Energi, herunder fordelingen mellom A- og B-aksjer finnes på side 72 i årsregnskapet for 2021 (vedlegg [●])

²⁶ Tall fra NVEs Vannkraftdatabase (<https://nve.no/energi/energisystem/vannkraft/vannkraftdatabase/>). Tallene er tatt ut i 2020..

Evenstad	NO2	123,4	23,5	AEVK	100%	
Finså	NO2	152,3	23	AEVK	100%	
Færåsen	NO2	5,7	1,43	AEVK	100%	
Gåseflå	NO2	2,5	0,24	AEVK	100%	
Hanefoss	NO2	126,4	22	AEVK	100%	
Hekni (tingsrettslig sameie)	NO2	249,6	56	AEVK	66,7 %	Skagerak Kraft AS (33,3 %)
Hovatn	NO2	68,6	45	AEVK	100%	
Hunsfoss	NO2	141,5	25,1	AEVK	100%	
Høgefoss	NO2	139,2	25	AEVK	100%	
Høylandsfoss	NO2	35,3	7,5	AEVK	100%	
Håverstad	NO2	293,7	48	AEVK	100%	
Iveland	NO2	501,2	87	AEVK	100%	
Jørundland	NO2	212,2	55,2	AEVK	100%	
Kuli	NO2	20,5	6	AEVK	100%	
Kvinesdal	NO2	5,7	1,3	AEVK	100%	
Laudal	NO2	184,7	32	AEVK	100%	
Lislevatn	NO2	19,0	4,2	AEVK	100%	
Logna	NO2	119,2	20,2	AEVK	100%	
Lognavann	NO2	0,3	0,055	AEVK	100%	
Longerak	NO2	6,6	1,2999	AEVK	100%	
Nisserdam	NO2	11,4	1,8	AEVK	100%	

Nomeland	NO2	172,6	28,7	AEVK	100%	
Osen	NO2	16,0	4	AEVK	100%	
Rygene	NO2	315,9	55	AEVK	100%	
Rygene miniaggregat	NO2	0,4	0,11	AEVK	100%	
Skjerka	NO2	729,0	206,6	AEVK	100%	
Smeland	NO2	144,5	24	AEVK	100%	
Steinsfoss	NO2	542,2	110	AEVK	100%	
Tjønnfoss	NO2	39,9	6	AEVK	100%	
Tryland	NO2	30,1	5,4	AEVK	100%	
Uleberg	NO2	38,0	9,4	AEVK	100%	
Åmli-Gjøv	NO2	68,0	18,4	AEVK	100%	
Åmli-Nidelv	NO2	27,7	5,8	AEVK	100%	

I tillegg til disse direkte eierskapene har Agder Energi indirekte eierskap til kraftverk via eierskap i andre kraftselskaper.

En oversikt over Agder Energis indirekte eierskap i kraftverk som tilhører deleide selskaper er gitt i **Tabell 4** under.

Tabell 4: Oversikt over Agder Energis **indirekte** eierskap i kraftverk gjennom andre selskaper ²⁷

Kraftverk (eierselskap) ²⁸	Pris- område	Produksjon (GWh)	Installert effekt (MW)	Operatør	Eierandel	Øvrige eiere med eierandel
Skarg (Otra Kraft DA)	NO2	69	24	AEVK	68,6%	Skagerak Kraft 31,4%
Brokke (Otra Kraft DA)	NO2	1 555,6	330	AEVK	68,6%	Skagerak Kraft 31,4%

²⁷ Tall fra NVEs Vannkraftdatabase (<https://nve.no/energi/energisystem/vannkraft/vannkraftdatabase/>). Tallene er tatt ut i 2020.

²⁸ Agder Energi har i tillegg indirekte eierandeler i noen pumpestasjoner som ikke er inntatt i denne oversikten.

Holen I+II (Otra Kraft DA)	NO2	584,7	230	AEVK	68,6 %	Skagerak Kraft 31,4%
Holen III (Otra Kraft DA)	NO2	246,7	160	AEVK	68,6 %	Skagerak Kraft 31,4%
Finndøla (Finndøla DA)	NO2	266,4	108	Skagerak Kraft	50,0 %	Skagerak Kraft 50%
Duge (Sira-Kvina Kraftselskap DA)	NO2	302,7	200	Sira- Kvina	12,2 %	Lyse Kraft DA 41,1%, Statkraft 32,1%, Skagerak Kraft 14,6%
Kvinen (Sira-Kvina Kraftselskap DA)	NO2	258,7	80	Sira- Kvina	12,2 %	Lyse Kraft DA 41,1%, Statkraft 32,1%, Skagerak Kraft 14,6%
Roskrepp (Sira-Kvina Kraftselskap)	NO2	135,6	50	Sira- Kvina	12,2 %	Lyse Kraft DA 41,1%, Statkraft 32,1%, Skagerak Kraft 14,6%
Solhom (Sira-Kvina Kraftselskap DA)	NO2	809,6	200	Sira- Kvina	12,2 %	Lyse Kraft DA 41,1%, Statkraft 32,1%, Skagerak Kraft 14,6%
Tjørhom (Sira-Kvina Kraftselskap DA)	NO2	582,8	120	Sira- Kvina	12,2 %	Lyse Kraft DA 41,1%, Statkraft 32,1%, Skagerak Kraft 14,6%
Tonstad (Sira-Kvina Kraftselskap DA)	NO2	4357,4	960	Sira- Kvina	12,2 %	Lyse Kraft DA 41,1%, Statkraft 32,1%, Skagerak Kraft 14,6%
Åna-Sira (Sira-Kvina Kraftselskap DA)	NO2	666,7	150	Sira- Kvina	12,2 %	Lyse Kraft DA 41,1%, Statkraft 32,1%, Skagerak Kraft 14,6%
Hylen (Ulla-Førre)	NO2	946,5	160	Statkraft	6,0 %	Statkraft 72%, Lyse Kraft 18%, Sunnhordaland kraftlag 2,5%, Skagerak Kraft 1,5%
Kvilldal (Ulla-Førre)	NO2	3611,5	1240	Statkraft	6,0 %	Statkraft 72%, Lyse Kraft 18%, Sunnhordaland kraftlag 2,5%, Skagerak Kraft 1,5%
Saurdal (Ulla-Førre)	NO2	1335,1	640	Statkraft	6,0 %	Statkraft 72%, Lyse Kraft 18%, Sunnhordaland kraftlag 2,5%, Skagerak Kraft 1,5%
Stølsdal (Ulla-Førre)	NO2	62,7	17	Statkraft	6,0 %	Statkraft 72%, Lyse Kraft 18%, Sunnhordaland kraftlag 2,5%, Skagerak Kraft 1,5%

Produksjon omsatte i 2021 for NOK 6 357 millioner.

4.2.3 *Distribusjon*

Forretningsområdet Distribusjon har ansvaret for utbygging, drift og vedlikehold av konsernets regional- og distribusjonsnett i Agder, og skal ivareta samfunnsansvaret knyttet til forsyningsplikt av elektrisk energi. Virksomheten drives gjennom det heleide datterselskapet Agder Energi Nett AS.

Agder Energi Nett AS, som del av Det lokale el-tilsyn, tilbyr og utfører myndighetspålagte kontroller innenfor sine forsyningsområder i henhold til instruks fra og i tråd med retningslinjer gitt av DSB.

Nett omsatte i 2021 for NOK 1 462 millioner.

4.2.4 *Kraftforvaltning*

Forretningsområdet Kraftforvaltning har ansvaret for konsernets handelsavtaler og finansiell styring av markedsrisiko, herunder konsernets tradingporteføljer og sammensatte avtaler mot industri- og investormarkedet. Virksomheten drives gjennom det heleide datterselskapet Agder Energi Kraftforvaltning AS, og omfatter fysisk disponering av vannressursene og finansiell styring av markedsrisiko, basert på hydrologi, værdata og markedsinformasjon. Kraftforvaltning driver krafthandel for AE Vannkrafts regning og risiko.

Kraftforvaltning omsatte i 2021 for NOK 167 millioner.

4.2.5 *Kunde*

Forretningsområdet Kunde har ansvaret for utvikling av og verdiskaping i selskapene som er rettet mot privat- og bedriftsmarkedene. Virksomheten drives gjennom de heleide datterselskapene Entelios AS (Norge), Entelios AB (Sverige), Entelios Aps (Danmark), Entelios OY (Finland) (samlet omtalt som Entelios) og LOS AS.²⁹

Entelios tilbyr energi, kompetanse og teknologi til industriselskaper, små og store bedrifter og offentlig virksomhet. Selskapet leverte 19,9 TWh i 2021, og omsatte for NOK 9 981 millioner.

LOS AS er konsernets strømleverandør til privatmarkedet, og leverer strøm til privatkunder over hele Norge. Selskapet leverte 2,03 TWh i 2021, og omsatte for NOK 1 660 millioner.

²⁹ Entelios omfatter også Entelios Central Western Europe, som omfatter Agder Energis virksomhet i det tyske markedet. Virksomheten omfatter forvaltning og optimering av desentral fornybar produksjon og salg av fleksibilitetsløsninger. I 2021 ble selskapet Nordgröön solgt, og virksomhetsområdet for forvaltning og optimering er reklassifisert til ikke-videreført virksomhet, og virksomheten skal avvikles ila. 2022. I forlengelsen av dette er det tyske selskapet Entelios AG flyttet til Fornylse, mens resterende tysk virksomhet blir videreført i Kraftforvaltning.

Forretningsområdet Kunde inkluderer også konsernets eierposter i OSS Norge AS (50 %) og Otera AS (19,5 %).

Otera AS er et infrastrukturselskap som leverer entreprenørtjenester for elektroinstallasjoner innen elkraft, samferdsel, bane og telekom.

Forretningsområdet Kunde, som består av Entelios Norden og LOS, omsatte i 2021 for NOK 11.641 millioner.

4.2.6 Fornyelse

Forretningsområdet Fornyelse har ansvar for konsernets forretningsutvikling og nysatsinger. Virksomheten drives gjennom de heleide datterselskapene Agder Energi Invest AS, Agder Energi GKV AS og Agder Energi Fleksibilitet AS. Hvert av de tre selskapene har egne porteføljer med datterselskaper og eierandeler.

I tillegg inngår det heleide datterselskapet Agder Energi Varme AS i forretningsområdet. Agder Energi Varme utvikler, bygger og leverer varme og kjøling til bolig- og næringsbygg, med hovedvirksomhet i Kristiansand, Arendal og Grimstad. Agder Energi Varme leverte 149 GWh i 2021. Selskapet omsatte for NOK 124 millioner.

4.2.7 Agder Energis minoritetsandeler

En oversikt over Agder Energis konsernstruktur, som også viser Agder Energis minoritetsandeler, er tatt inn i vedlegg 9 til denne meldingen.

5 OMSETNING OG DRIFTSRESULTAT I NORGE SISTE REGNSKAPSÅR (2021)

Navn	Omsetning (i NOK 1000)	Driftsresultat (i NOK 1000)
Glitre Energi ³⁰	2 487 062	845 065
Agder Energi ³¹	16 055 000	4 973 000

6 OVERSIKT OVER KONKURRANSEMESSIGE BERØRINGSFLATER MELLOM PARTENE

Virksomhet	Glitre Energi AS	Agder Energi AS	Overlappende produktmarked	Overlappende geografisk marked
------------	------------------	-----------------	----------------------------	--------------------------------

³⁰ Fra selskapets årsrapport

³¹ GRS-tall

Vannkraftproduksjon og engrossalg av kraft	✓	✓	✓ ³²	✓
Driftstjenester	✓	✓	✓	✓
Kraftomsetning, sluttbruker ³³	✓	✓	✓ ³⁴	✓
Fjernvarme	✓	✓	✓ ³⁵	×
Nettvirksomhet	✓	✓	✓ ³⁶	×
Fiber/bredbåndssalg, sluttbrukermarkedet	✓	×	×	×
Fiber/bredbåndssalg, engrosmarkedet	✓	×	×	×

7 MARKEDET FOR PRODUKSJON OG ENGROSSALG AV ELEKTRISK KRAFT

7.1 Generelt om produksjon og salg av elektrisk kraft

7.1.1.1 Innledning

Elektrisk strøm skiller seg fra andre varer ved at den egner seg dårlig til lagring. Derfor må det til enhver tid være eksakt balanse mellom produksjon (inkludert import) og forbruk (inkludert eksport). Det er ikke mulig å skille ulike kraftleveranser fra hverandre. En forbruker kan for eksempel ikke vite hvem som har produsert kraften han benytter eller hvor langt den er transportert gjennom nettet. Nettselskapene holder regnskap med hvor mye kraft den enkelte produsent leverer inn i kraftnettet og hvor mye den enkelte sluttbruker tar ut fra kraftnettet, og dette danner grunnlag for avregningen. Produsenter får betalt for den mengde kraft de leverer, og sluttbrukere betaler for sitt forbruk. De tre grunnleggende funksjonene i kraftforsyningen er:

- Produksjon
- Overføring
- Omsetning

³² Glitre driver via Glitre Energi Produksjon AS (100 %), Hadeland Kraft AS (49 %) og Hellefoss Kraft AS (34 %). Agder Energi driver via Agder Energi Vannkraft AS (100 %).

³³ Separate markeder avhengig av hvor stor sluttkunden er, herunder (i) store industrielle og kommersielle sluttbrukere, (ii) små industrielle og kommersielle sluttbrukere, eller (iii) private sluttbrukere.

³⁴ Glitre Energi Strøm AS og LOS AS, nysatsningen Oss Norge / Vibb.

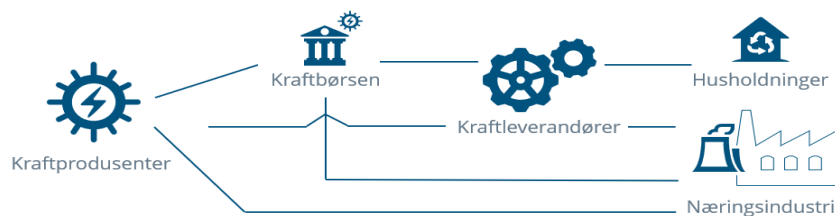
³⁵ Glitre har eierandeler i Drammen Fjernvarme AS (50 %) og Miljøvarme VSEB AS (100 %). Agder Energi eier Agder Energi Varme AS (100 %), som videre eier Norsk Varme- og Energiproduksjon AS (100 %).

³⁶ Glitre driver sin nettvirksomhet via Glitre Energi Nett Holding AS (63,2 % (summen av direkte og indirekte eierskap)) som videre eier Glitre Energi Nett AS (100 %). Agder Energi driver sin nettvirksomhet i via Agder Energi Nett AS (100 %).

³⁷ Etter salget av LOS Bynett og Bynett Privat har ikke Agder Energi virksomhet i dette markedet.

Kraftmarkedets organisering er illustrert i Figur 3 nedenfor³⁸

Figur 3: Kraftmarkedets organisering

I et normalår produserer Norge ca. 155 TWh elektrisk energi.³⁹ Den norske kraftforsyningen består av vannkraft, vindkraft, termisk kraft og noe solkraft.

Vannkraften i Norge (1739 vannkraftverk) står for ca. 89 % av produksjonen i det norske kraftsystemet.⁴⁰ Vindkraft utgjør i dag ca. 10 % av den samlede kraftproduksjonen i Norge. Solkraft er det fortsatt installert relativt lite av i Norge, men ulike aktører har den siste tiden vist en økende interesse for denne produksjonskilden.

Termisk kraftproduksjon, også kalt varmekraft, utgjør kun ca. 1,6 % av den norske kraftproduksjonen.⁴¹ Termiske kraftverk i Norge er basert på naturgass, gass, bioenergi eller varme fra industrielle prosesser og avfallsforbrenning. Dette skiller seg fra kraftsystemene i Europa, der termisk kraftproduksjon fortsatt dominerer, og der brensel (kull og gass) er betydningsfullt i markedene.

Vannkraftverkenes muligheter til å produsere kraft varierer med nedbørsforholdene. I år med mye nedbør kan det bli produsert langt mer enn det blir brukt i Norge, mens man i tørre år med lite nedbør er avhengige av import fra naboland.

Kraftmarkedet kan overordnet deles inn i engrosmarkedet og sluttbrukermarkedet. I engrosmarkedet kjøpes og selges store kraftvolum. Aktører i engrosmarkedet er kraftprodusenter, meglere, kraftleverandører og store industrikunder. Kraftleverandører kjøper kraft for videre leveranse til små og mellomstore sluttbrukere, mindre næring og industri.

I engrosmarkedet skjer prisdannelsen for hver enkelt time i det påfølgende døgnet, basert på mange aktørers tilbud og etterspørsel, gitt tilgjengelig nettkapasitet.

³⁸ Kilde: <https://energifaktanorge.no/norsk-energiforsyning/kraftmarkedet/>

³⁹ Kilde: <https://www.nve.no/energi/energisystem/kraftproduksjon/>

⁴⁰ Ibid.

⁴¹ Ibid.

7.1.1.2 Vannkraftproduksjon og engrossalg av kraft

Partene har som nevnt overlappende virksomhet innen produksjon og engrossalg av elektrisk kraft.

Engrosmarkedet for elektrisitet består av flere markedssegmenter som etterfølger hverandre på veien mot driftsøyeblikket (driftstimen). Majoriteten av det fysiske volumet i Norden omsettes i døgnmarkedet, ofte omtalt som spotmarkedet. Det etterfølgende intradagmarkedet gir aktørene mulighet til å justere porteføljen sin og handle seg i balanse. Under selve driftstimen tilrettelegger Statnett for handel i balansemarkedene (også referert til som markedet for reservekraft). Slik kan aktørene få merverdi for å tilby sin fleksibilitet, samtidig som Statnett effektivt sikrer balanse i kraftsystemet ved hjelp av markedsprinsipper i sanntid.

7.1.1.3 Nærmere om day ahead-markedet

Kraften selges i all hovedsak i spotmarkedet for elektrisk kraft. Det klart viktigste spotmarkedet er det nordiske Elspot-markedet som driftes av Nord Pool. Dette er et "day ahead"-marked der tilbud og etterspørsel meldes inn dagen før handel. Tilbud og etterspørsel anmeldes time for time for det påfølgende døgnet i de ulike prisområdene markedet er delt inn i. Tilbud og etterspørsel matches gjennom Nord Pools algoritmer, tatt hensyn til tilgjengelig overføringskapasitet mellom prisområdene.⁴²

Det norske strømmarkedet er for tiden delt inn i fem elspot-områder (prisområder), som er fastsatt av Statnett som systemansvarlig (TSO) for Norge:

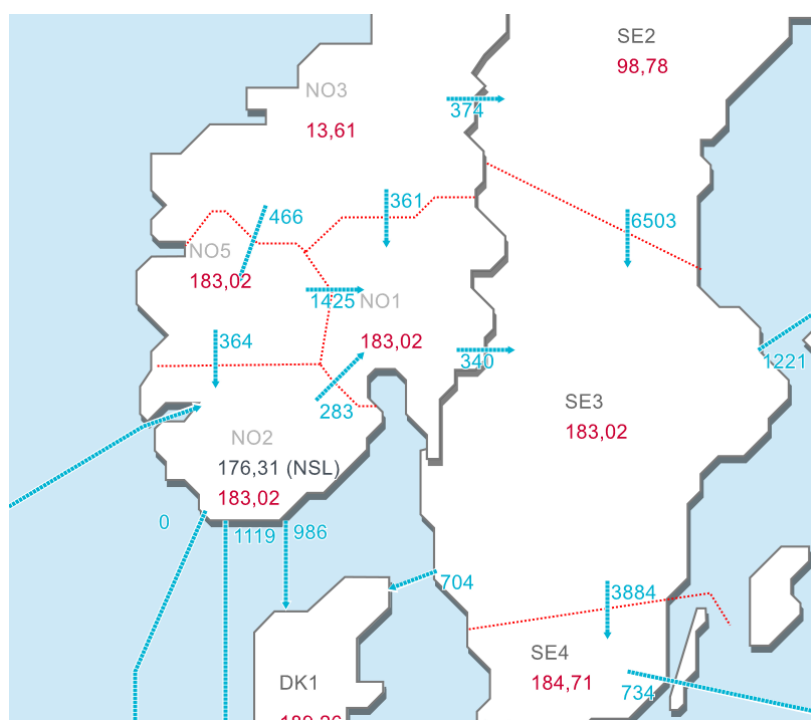
- NO1: Omfatter den østlige del av Østlandet fra Viken og nordover (bortsett fra den del av Innlandet som ligger vest og nord for Vågåmo).
- NO2: Omfatter den sørlige del av Viken, mesteparten av Vestfold og Telemark, Agder, Rogaland og den sørlige del av Vestland.
- NO3: Omfatter den nordre og den vestlige del av Vestland, den delen av Innlandet som ligger vest og nord for Vågåmo, Møre og Romsdal og Trøndelag til Tunnsjødal.
- NO4: Omfatter resten av Nord-Trøndelag og Nord-Norge.
- NO5: Omfatter den midtre del av Vestland opp til Sognefjorden og Indre Sogn, og den vestlige del av Viken og Innlandet.

Figuren nedenfor viser flyt (MW) og elspot-pris (EUR/MWh), og er et øyeblikksbilde fra 20. mai 2022.⁴³

⁴² Se Nord Pools nettsider for nærmere presentasjon: <https://www.nordpoolgroup.com/trading/Day-ahead-trading/>

⁴³ <https://www.statnett.no/for-aktorer-i-kraftbransjen/tall-og-data-fra-kraftsystemet/>

Figur [•]: Prisområdene i Sør-Norge og tilgrensende prisområder i Sverige og Danmark per 20. mai 2022

Handelskapasiteten mellom de fem norske prisområdene fastsettes av Statnett, og følger den tekniske overføringskapasiteten mellom prisområdene, tatt hensyn til behov for sikkerhet og reserver i systemet og eventuell reduksjon i kapasitet på grunn av feil eller vedlikehold.

Tabellen under viser maksimal overføringskapasitet (Net Transfer Capacity (NTC)) mellom de ulike prisområdene i Norge per januar 2022.

Tabell 5: Maksimal overføringskapasitet mellom prisområdene⁴⁴

Forbindelse	NO5- NO1	NO2- NO1	NO1- NO2	NO4- NO3	NO1- NO5	NO5- NO2	NO3- NO4	NO2- NO5	NO3- NO5	NO5- NO3	NO3- NO1	NO1- NO3
Maksimal kapasitet (MW)	3 900	3 500	2 200	1 200	600	600	400	500	500	500	500	500

Det er altså betydelig overføringskapasitet mellom prisområdene i Sør-Norge, særlig fra NO5 til NO1 (3 900 MW), fra NO2 til NO1 (3 500 MW) og fra NO1 til NO2 (2 200 MW). Midt-Norge fungerer som en "flaskehal" mellom Nord- og Sør-Norge ettersom det mellom NO3 og NO1 og mellom NO3 og NO5 er

⁴⁴ <https://www.nordpoolgroup.com/globalassets/download-center/tso/max-ntc.pdf>

maksimal overføringskapasitet begge veier på kun 500 MW. Dette viser at prisområdene i Sør-Norge (NO1, NO2 og NO5) er godt koblet sammen med god overføringskapasitet, mens overføringskapasiteten mellom Sør-Norge og Nord-Norge er betydelig mindre, og gjør at prisområdene i Sør-Norge i mindre grad er koblet sammen med prisområdene i Nord-Norge. Dette er en viktig årsak til at det ofte er forskjellige priser i Sør-Norge og Nord-Norge. Samtidig er den gode kapasiteten mellom prisområdene i Sør-Norge en viktig årsak til at disse prisområdene som regel har lik pris.

7.1.1.4 Nærmere om intradagmarkedet

Nord Pool opererer også et intradagmarked. Dette er et marked for omsetning av kraft etter at "*day ahead*"-markedet lukkes kl. 12.00 (dagen før levering). Omsetning finner sted frem til én time før levering.

Handel i intradagmarkedet skjer normalt for å dekke inn ubalanser mellom innmeldt tilbud og forbruk og faktisk tilbud og forbruk. Avvik kan for eksempel skje ved avvik fra prognoser for vindstyrke, vannføring, endringer i forbruk på grunn av temperatur og/eller feilsituasjoner. Intradagmarkedet benytter også ledig overføringskapasitet mellom prisområdene. Ved ledig kapasitet i alle overføringspunkter kan en kjøper med behov for ekstra kraft i intradagmarkedet derfor i prinsippet kjøpe kraft fra en tilbyder i Tyskland for levering i Norge.⁴⁵

Intradagmarkedet utgjør en svært liten del av det samlede kraftmarkedet. For prisområdet NO1 utgjorde intradagmarkedet 0,6 % av kraften kjøpt i NO1 og 1,2 % av kraften solgt i NO1, mens for prisområdet NO2 utgjorde intradagmarkedet 1,3 % av kraften kjøpt i NO2 og 1,0 % av kraften solgt i NO2. Volumandelen for intradagmarkedet ligger altså på omtrent 1 % av kraften kjøpt og solgt.⁴⁶

Omsetning i intradagmarkedet utgjør også en svært liten andel av Glitre Energi og Agder Energi sin omsetning. For Glitre Energi utgjorde slik ■■■■■ av total omsetning, og for Agder Energi ■■■■■ av total omsetning.

7.1.1.5 Nærmere om balansemarkedet (markedet for reservekraft)

For å korrigere for kortsiktige løpende ubalanser i markedet og for å ivareta den løpende driften av kraftsystemet er det også kjøp og salg av kraft i markedet for reservekraft, administrert av systemoperatøren Statnett. Dette består av kortsiktige opp- og nedreguleringer av produksjon og/eller forbruk for den kontinuerlige balanseringen av kraftmarkedet. Statnett setter av en del av overføringskapasiteten mellom prisområdene for regulering av kraftbalansen, slik at reguleringsbehov i et prisområde kan dekkes med opp- eller nedregulering i et annet prisområde, selv om overføringskapasiteten for handel er fullt utnyttet.

Reservekraft handles i tre segmenter, etter hvor rask respons som er nødvendig. Primærreserve (FCR) er reserver for rask og automatisk regulering av produksjon eller forbruk. Aktivering skjer

⁴⁵ Se nærmere beskrivelse på Nord Pools nettsider: www.nordpoolgroup.com/the-power-market/Intraday-market/

⁴⁶ Kilde: <https://www.nordpoolgroup.com/en/Market-data1/Dayahead/Volumes/>

kontinuerlig. Sekundærreserve (aFRR) er automatisk regulering med en frist på to minutter fra signal sendes fra systemoperatør. Sekundærreserve i Norden utgjør ca. 400 MW, hvorav ca. 150 MW i Norge. Tertiærreserver (mFRR) er reserver for regulering innen en frist på 15 minutter.⁴⁷

Det er som regel operatøren av kraftverket som deltar som tilbyder av reservekraft på vegne av eierne (balanseansvarlig). Både Agder Energi og Glitre Energiproduksjon er balanseansvarlige.

Inntekter fra reservekraft utgjør en svært liten del av inntektene fra et kraftverk. For Glitre og Agder utgjorde inntekter fra balanser og reservekraft/systemtjenester i 2021 henholdsvis [redacted] millioner kroner og [redacted] millioner kroner hvor inntekter fra balanser er et kapasitetsmarked⁴⁸, mens inntekter fra reservekraft er inntekter fra fysiske leveranser. For Glitre og Agder utgjorde slike inntekter henholdsvis [redacted] % og [redacted] % av inntekter fra kraftsalg i 2021.

Sett opp mot en spotverdi på produksjonen i Norge i 2021 på totalt NOK 88,5 milliarder⁴⁹ utgjør regulerkraft om lag 0,5 % av markedet.

7.1.1.6 Nærmere om bilaterale, fysiske kraftavtaler

Kraften kan også selges gjennom bilaterale avtaler med store kraftkjøpere, som normalt er industrielle storforbrukere eller aktører som selger kraft til sluttbrukere. Kjøperne kan også være små og store bedrifter i næringslivet eller offentlig virksomhet.

Glitre Energi Produksjon har fysiske bilaterale avtaler (salg av kraft til spotpris) med [redacted]

Agder Energi Vannkraft har følgende større fysiske bilaterale avtaler:

Kunde	Årlig kraftleveranse (MWh/år)	Prisområde
[redacted]	[redacted]	[redacted]
	[redacted]	[redacted]
	[redacted]	[redacted]
	[redacted]	[redacted]

⁴⁷ For ytterligere beskrivelser av de ulike reservemarkedene, se Statkrafts informasjonsside: <https://www.statnett.no/for-aktorer-i-kraftbransjen/systemansvaret/kraftmarkedet/reservemarkeder/>

⁴⁸ Betaling for å stille kapasitet til disposisjon for balanseformål, men uten at det nødvendigvis skjer en fysisk leveranse.

⁴⁹ Forbrukt 139,7 TWh i 2021 <https://www.statnett.no/om-statnett/nyheter-og-pressemeldinger/nyhetsarkiv-2022/det-eksepsjonelle-kraftaret-2021/> snittpris på 63,4 øre <https://www.energinorge.no/fagomrader/strommarked/derfor-er-stromprisen-hoyere-i-ar-enn-i-fjor/>

7.2 Det relevante produktmarkedet

7.2.1 Overordnet om Partenes virksomheter i markedet

Glitre Energi og Agder Energi har begge sin hovedvirksomhet innen produksjon og salg av elektrisitet, det såkalte "engrosmarkedet", som er atskilt fra sluttbrukermarkedet for salg av elektrisitet. Sluttbrukermarkedet behandles nedenfor i kapittel 8.

I engrosmarkedet selger Partene i all hovedsak sin kraft på Elspot som er Nord Pools "*day ahead*"-spotmarked. Partene har også enkelte bilaterale avtaler med større bedrifter og industrielle kunder som redegjort for over. Partene har i tillegg mindre inntekter fra salg i Nord Pools intradagmarked og fra reservekraftmarkedene, slik det er beskrevet i kapitlene 7.1.1.4 og 7.1.1.5 ovenfor.

EU-kommisjonen har i tidligere praksis lagt til grunn et samlet marked for produksjon av kraft, fremfor å definere separate markeder basert på kilden til kraften som leveres (vannkraft, vindkraft, solkraft eller annet).⁵⁰ Kommisjonen har videre lagt til grunn at produksjon og salg av elektrisitet i engrosmarkedet regnes som ett og samme produktmarked fordi produksjon av elektrisitet ikke er en markedsaktivitet før elektrisiteten selges.⁵¹

Kommisjonens praksis varierer med hensyn til om markedet for produksjon og engrossalg av kraft segmenteres i ulike delmarkeder basert på underliggende kontraktstype.⁵² For denne meldingens formål legger Partene til grunn at alt salg av kraft i de ulike delene av engrosmarkedet, dvs. over det ordinære spotmarkedet, intradagmarkedet, gjennom bilaterale avtaler og reservekraft mv. kan anses for å inngå i det samme produktmarkedet.

At bilaterale avtaler mellom kraftprodusenter og større kjøpere (bedrifter, industri, offentlig virksomheter og aktører innen kraftsalg) inngår i det relevante produktmarkedet, beror på at det både for leverandør og kunde er et alternativ henholdsvis å selge og kjøpe kraft på spotmarkedet (og eventuelt sikre posisjoner i det finansielle fremtidsmarkedet i den grad det er ønske om det).

Intradagmarkedet inngår i det samme markedet fordi det hovedsakelig fungerer som en justeringsmekanisme for handler foretatt i det ordinære spotmarkedet (*day ahead*), og det kan være

⁵⁰ Se f.eks. sak COMP/M.5224 British Energy (2008) avsnitt 15, jf. sak M.4517 Iberdrola / Scottish Power (2007) avsnitt 11.

⁵¹ Se f.eks. sak COMP/M.7927 EPH / ENL / SE (2016) avsnitt 10.

⁵² Se f.eks. sak COMP/M. 5224 EDF/British Energy, premiss 16-18, COMP M.5978 GDF SUEZ/INTERNATIONAL POWER, avsnitt 47 flg., COMP/M.5979 KGHM / Tauron Wytwarzanie, avsnitt 11.

de samme aktørene som deltar i markedet (dog kan en kjøper som har kjøpt for mye *day ahead* opptre som selger og motsatt).

Det samme gjelder for balansemarkedet (reservekraft), der Statnett opptre som eneste kunde blant mange leverandører (dvs. som monopsonist). Tilbydere i balansemarkedet kan være både kraftprodusenter og forbrukere. Som det fremgår av avsnitt 7.1.1.4 og 7.1.1.5 over utgjør dessuten inntekter fra intradag- og reservekraft en ubetydelig del av de samlede inntektene fra kraftproduksjonen, anslagsvis rundt █ % for Glitre og █ % for Agder.

Partene legger i det følgende derfor til grunn at det er ett samlet engrosmarked for elektrisk kraft. For denne meldingens formål kan uansett den eksakte markedsavgrensningen stå åpen, ettersom Transaksjonen uansett ikke vil hindre effektiv konkurranse i noe alternativt marked.

7.3 Det relevante geografiske markedet

7.3.1 *Et felles nordisk kraftmarked*

Norge er en del av et felles nordisk kraftmarked, som omfatter Sverige, Danmark og Finland, som igjen er integrert i det europeiske kraftmarkedet. Som beskrevet under kapittel 7.1.1.3 ovenfor er landene delt opp i prisområder, hvor strømprisen alltid vil være lik innenfor det enkelte prisområde. Hvorvidt prisen er lik i to eller flere prisområder vil overordnet sett avhenge av produksjonen og forbruket i prisområdet, og om det er ledig overføringskapasitet mot de tilgrensende prisområdene. Ved lavt utvekslingsbehov mellom prisområder vil overføringskapasiteten mellom prisområdene som utgangspunkt være tilstrekkelig til at strømmen kan flyte fritt mellom disse områdene, mens ved høyt utvekslingsbehov mellom prisområder kan (den begrensede) overføringskapasiteten til området fra tilgrensende prisområder gjøre at det ikke er mulig for strømmen å flyte fritt mellom prisområdene (såkalte flaskehals oppstår). Slike flaskehals kan bidra til at det i perioder er prisforskjeller mellom prisområdene.

Omsetning av strøm i engrosleddet skjer i all hovedsak gjennom den nordiske kraftbørsen Nord Pools "*day ahead*"-marked.

Basert på anmeldt tilbud og etterspørsel i de enkelte prisområdene og tilgjengelig overføringskapasitet mellom prisområdene, fastsetter Nord Pool priser for hvert enkelt prisområde. Som nevnt ovenfor vil prisen i to prisområder bli den samme dersom overføringskapasiteten mellom de aktuelle prisområdene ikke utgjør en flaskehals.

I tillegg til overføringskapasitet mellom prisområdene i de nordiske landene, er det fra de nordiske landene bygget ut betydelig overføringskapasitet fra/til Nederland, Tyskland, Storbritannia, Estland, Litauen, Polen og fra Russland.

Partene er av den oppfatning at det samlede markedet for produksjon og engrossalg av strøm som utgangspunkt i perioder er minst nordisk i utstrekning, slik det også er lagt til grunn i tidligere meldinger.

7.3.2 *Mulighet for ytterligere avgrensninger basert på nasjonale prisområder*

Som beskrevet ovenfor kan det oppstå flaskehalser i overføringskapasiteten mellom ulike prisområder. Da kan det bli ulike priser på hver side av flaskehalsen, i de ulike prisområdene.

Det har vært til dels store prisforskjeller mellom ulike prisområder den siste tiden.⁵³ De tre prisområdene i Sør-Norge (NO1, NO2 og NO5) har stort sett hatt lik pris, og de to prisområdene i Nord-Norge (NO3 og NO4) har stort sett hatt lik pris, mens det har vært til dels store forskjeller mellom prisene i Sør-Norge og Nord-Norge.

Prisforskjellene for tiden skyldes store forskjeller i ressursituasjonen for vannkraften i Nord-Norge og Sør-Norge, med et stort ressursoverskudd i nord og ressurunderskudd i sør, i kombinasjon med mer vindkraftproduksjon i nord både i Norge og i Sverige. De fleste av mellomlandsforbindelsene til våre naboland går fra Sør-Norge, og prisene er derfor her i større grad påvirket av prisnivået i de tilgrensende prisområdene (landene) som har forbindelser til NO2. Høye priser på gass, kull og CO2 har gitt høye priser i landene vi har mellomlandsforbindelser til, og bidratt til de høye prisene i Sør-Norge.

Statnett forventer at det vil være lavere priser i Nord-Norge enn Sør-Norge også i årene fremover, til tross for at det skal investeres betydelige summer i kraftnettet. Likevel forventes det at prissignalene vil bidra til økt forbruk i nord og økt kraftproduksjon i sør, og at dette sammen med nettførsterkninger nord-sør i Norden vil bidra til å utjevne disse forskjellene.⁵⁴

Dette kan tale for at det geografiske markedet må avgrenses snevrere enn Norden, som har vært lagt til grunn i tidligere meldinger til Konkurransetilsynet.

Glitre Energi og Agder Energi driver produksjon og salg av kraft i ulike prisområder i Sør-Norge, henholdsvis NO1 (Glitre) og NO2 (Agder Energi). Dersom markedet avgrenses til det enkelte prisområde, er det ingen geografisk overlapp mellom Partenes virksomheter.

Det er betydelig overføringskapasitet (2200/3500 MW) mellom NO1 og NO2, hvor Partene har sin produksjon, og som det fremgår av tabellen nedenfor er prisen i disse prisområdene lik eller tilnærmet lik hele perioden (utenom juni og juli 2022). Dette taler for at prisområdene NO1 og NO2 (samlet omtalt som Sørøst-Norge) inngår i samme marked. Videre fremgår det av tabellene at også NO5 har lik eller tilnærmet lik pris som NO1 og NO2 i hele perioden (utenom juni og juli 2022). Dette taler for at også NO5 må anses å inngå i det relevante geografiske markedet (NO1, NO2 og NO5 omtales samlet som Sør-Norge).

Sommeren 2022 har det vært en helt ekstraordinær situasjon i strømmarkedet, særlig i Sør-Norge, hvor prisene har vært rekordhøye. Som tabellen nedenfor viser, har prisene i NO1 og NO5 vært tilnærmet

⁵³ Se særlig tabeller 6 og 7 nederst i dette punkt 7.3.2

⁵⁴ <https://www.statnett.no/om-statnett/bli-bedre-kjent-med-statnett/om-strompriser/fakta-om-prisomrader/>

like hele sommeren, mens strømprisen i prisområde NO2 var betydelig høyere enn i NO1 og NO5 i juni og juli. Partene er av den oppfatning at det er helt ekstraordinære omstendigheter som står bak prisøkningen, og at dette ikke kan tas til inntekt for at henholdsvis NO1, NO2 og NO5 utgjør separate geografiske markeder.⁵⁵

Tabellen under viser månedlige gjennomsnittspriser per prisområde fra april 2021 til og med juli 2022.

Tabell 6: Månedlige gjennomsnittspriser per prisområde⁵⁶

Måned	NO1	NO2	NO3	NO4	NO5
Juli 2022	166,90	262,78	19,06	19,19	166,90
Juni 2022	150,19	186,67	11,84	8,56	150,12
Mai 2022	164,97	165,32	15,76	11,25	165,02
April 2022	174,00	173,89	45,074	17,843	174,38
Mars 2022	187,04	187,04	17,282	15,104	187,05
Februar 2022	120,54	120,54	18,068	16,174	120,24
Januar 2022	140,63	140,63	26,385	26,223	137,12
Desember 2021	177,13	177,08	60,77	60,678	176,69
November 2021	106,33	106,33	41,717	41,699	106,46
Oktober 2021	96,11	97,33	24,707	21,949	95,95
September 2021	108,37	108,37	53,915	51,257	108,37
August 2021	74,83	74,86	59,589	44,657	74,90
Juli 2021	57,65	59,62	47,404	22,853	57,65
Juni 2021	46,91	54,88	35,681	21,247	46,89
Mai 2021	48,57	48,63	36,884	32,828	48,77

⁵⁵ For det tilfellet at Konkurransetilsynet skulle mene at NO2 utgjør et eget geografisk marked, vil det, som beskrevet, ikke være geografisk overlapp mellom Partenes produksjonsvirksomheter.

⁵⁶ Tallene er hentet fra www.nordpoolspot.com Tallene er oppgitt i øre/kWh og prisene er oppgitt eks. mva.

April 2021	45,21	44,38	27,761	26,877	44,39
------------	-------	-------	--------	--------	-------

Tabellen under viser gjennomsnittlig prisforskjell i antall øre mellom NO2 og de andre prisområdene per måned.

Tabell 7: Prisforskjeller mellom NO2 og øvrige prisområder, antall øre⁵⁸

Måned	NO2-NO1	NO2-NO5	NO2-NO3	NO2-NO4
Jul.22	95,88	95,88	243,72	281,97
jun.22	36,48	36,55	174,83	195,23
mai.22	0,35	0,30	149,56	176,57
apr.22	- 0,11	- 0,49	128,82	191,73
mar.22	0,00	- 0,01	169,76	202,14
feb.22	0,00	0,30	102,47	136,71
jan.22	0,00	3,51	114,25	166,85
des.21	- 0,05	0,39	116,31	237,76
nov.21	0,00	- 0,13	64,61	148,03
okt.21	1,22	1,38	72,62	119,28
sep.21	0,00	0,00	54,46	159,63
aug.21	0,03	- 0,04	15,27	119,52
jul.21	1,97	1,97	12,22	82,47
jun.21	7,97	7,99	19,20	76,13
mai.21	0,06	- 0,14	11,75	81,46
apr.21	- 0,83	- 0,01	16,62	71,26

Som vi kan se er avviket fra NO2 til NO1 og NO5 stabilt under 1 øre (3,5 %), bortsett fra juni 2021, samt juni og juli 2022. Det var i juni 2021 strømprisene begynte å stige, og det kan se ut til at NO2 fikk denne økningen først, før det igjen stabiliserte seg mellom prisområdene. De minste forskjellene ser vi likevel mellom NO2 og NO1.

Sommeren 2022 har det vært en helt ekstraordinær situasjon i strømmarkedet, særlig i Sør-Norge, hvor prisene har vært rekordhøye. Som oversiktene ovenfor viser, har prisene i NO1 og NO5 vært tilnærmet like hele sommeren, mens strømprisen i prisområde NO2 var nesten 25 % høyere enn i NO1 og NO5 i juni. Partene er av den oppfatning at det er helt ekstraordinære omstendigheter som står bak

⁵⁸ Beregnet med utgangspunkt i tabell 6 ovenfor. Tabell 7 viser gjennomsnittlig prisforskjell per måned, og prisforskjellene kan være både større og mindre i enkelttimer og -dager.

prisøkningen, og at dette ikke kan tas til inntekt for at henholdsvis NO1, NO2 og NO5 utgjør separate geografiske markedet.⁵⁹

Tabellen under viser årlig gjennomsnittspris for alle prisområder i Norden.

Tabell 8: Årlig gjennomsnittspris for alle prisområder i Norden⁵⁷

År	SYS ⁵⁸	SE1	SE2	SE3	SE4	FI	DK1	DK2	NO1	NO2	NO5	NO3	NO4
2021	63,40	43,42	43,48	67,17	81,86	73,66	89,46	89,29	75,82	76,23	75,72	41,96	35,74
2020	11,56	15,27	15,27	22,57	27,58	29,95	26,68	30,36	9,80	9,81	9,68	9,98	9,36
2019	38,35	37,37	37,37	37,79	39,22	43,40	37,91	39,24	38,68	38,66	38,67	37,96	37,73
2018	42,26	42,48	42,48	42,78	44,52	44,95	42,30	44,36	41,93	41,55	41,36	42,34	41,98
2017	27,43	28,77	28,77	29,14	30,02	30,97	28,07	29,82	27,08	26,89	26,90	27,54	24,04
2016	24,97	26,85	26,85	27,12	27,39	30,13	24,73	27,27	24,27	23,32	23,09	26,60	23,26

Prisene har altså vært ganske like i Norden frem til 2020. Etter strømprisene begynte å øke sommeren/høsten 2021, opprettholdt likevel prislikheten mellom prisområdene NO1, NO2 og NO5 seg gjennom året.

I tidligere meldinger til Konkurransetilsynet har det som utgangspunkt vært vist til en geografisk markedsavgrensning for Norden. Dersom Konkurransetilsynet på bakgrunn av den senere tids utvikling ikke anser dette som det korrekte geografiske markedet, er det Partenes vurdering at det ikke er grunnlag for å avgrense et snevrere geografisk marked enn et marked bestående av NO1, NO2 og NO5 (Sør-Norge).⁵⁹ Dersom markedet avgrenses etter prisområde vil det som nevnt uansett ikke være geografisk overlap mellom Partenes virksomheter.

⁵⁹ For det tilfellet at Konkurransetilsynet skulle mene at NO2 utgjør et eget geografisk marked, vil det, som beskrevet, ikke være geografisk overlap mellom Partenes produksjonsvirksomheter.

⁶⁰ Tallene er hentet fra <https://www.nordpoolgroup.com/en/Market-data/1/Day-ahead/Area-Prices/ALL1/Yearly/?view=table> Tallene er oppgitt i øre/kWh og prisene er oppgitt eks. mva.

⁵⁸ SYS er systempris som er beregnet på bakgrunn av aggregerte tilbuds- og etterspørselskurver i hele Elspot-området uten hensyn til overføringskapasitet mellom prisområdene (men tatt hensyn til overføringskapasitet til områder utenfor Elspot-området). Dette er dermed en teoretisk pris.

⁵⁹ Selv ved en større innsnevring av det relevante geografiske markedet ville det likevel ikke foreligge berørte markeder i konkurranserettslig forstand: Ved en teoretisk geografisk markedsavgrensning bestående av et marked bestående av NO1 og NO2 ville Partenes samlede markedsandel likevel ikke overskride tersklene i § 18 a (1) bokstav e. Dersom markedene avgrenses til hvert

7.3.2 *Etableringsmuligheter*

Partene påpeker til slutt at det faktisk at det finnes potensielle konkurrenter er egnet til å redusere risikoen for adferd som kan skade konkurransen i engrosmarkedet.

Bygging av nye vannkraftverk og vindkraftverk med en størrelse av betydning, krever omfattende konsesjonsbehandling og er kapitalkrevende. Det er likevel realisert 19 TWh ny kraftproduksjon, både vann- og vindkraft, siden 2012 (da Norge gikk inn i elsertifikatmarkedet sammen med Sverige). Vindkraft har gått fra nesten null til at det i dag står for ca 15 TWh av Norges kraftproduksjon.⁶⁰ De siste årene har det vært stopp i igangsetting av nye landbaserte vindkraftverk, men med dagens høye kraftpriser diskuterer politikerne igjen å åpne for nye utbygginger, både av vindkraft og vannkraft. I tillegg har Regjeringen kommunisert en ambisjon om at det innen 2040 skal være tildelt områder for 30 000 MW havvindproduksjon i Norge, altså omtrent like mye som installert kapasitet av Norges totale vannkraftproduksjon i dag.⁶¹

Investeringer i ny kraftproduksjon skjer både i regi av etablerte aktører og nye aktører og investorer. Foruten reinvesteringer i eksisterende vannkraft har investeringer i småkraft og vindkraft preget utviklingen de senere årene. En rekke nye norske og utenlandske aktører står bak disse investeringene, sistnevnte spesielt for større enkeltprosjekter innen vindkraft eller porteføljer av småkraftverk.

Partene legger til grunn at utbygging fortsatt vil pågå i overskuelig fremtid og at dette vil øke tilførselen av kraft til det nordiske kraftmarkedet. .

For å handle kraft på Nord Pools Elspot-marked kreves en aktøravtale eller at man lar seg representere av et medlem på Nord Pool som har aktøravtale. For å kvalifisere for aktøravtale, må man også inngå avtale om balanseansvar med Statnett, eller la balanseansvaret ivaretas av en tredjepart som har avtale med Statnett. Det er adgang til å handle elkraft bilateralt utenfor Nord Pools markeds plass. Det er et krav for å levere fysisk elkraft inn på nettet at man har avtale med Statnett om balanseansvar, eller alternativt lar balanseansvaret ivaretas av en tredjepart som har avtale med Statnett.

Flere selskaper uten egen produksjonskapasitet har de senere år bygget seg opp til å ha en betydelig posisjon innen engrosmarkedet for elkraft i Norden. Noen eksempler er Axpo Trading AG og Equinors datterselskap Danske Commodities AS, som begge driver trading og utvikling av kraftløsninger for industri og andre aktører. Slik etablering er med på å fremme konkurransen og transparensen i engrosmarkedet for kraft.

enkelt prisområde, ville det uansett ikke være geografisk overlapp mellom Partenes virksomheter da Glitre hovedsakelig har sin produksjon i prisområde NO1 og Agder Energi har sin produksjon i prisområde NO2.

⁶⁰ NVEs tall for kraftproduksjon (<https://www.nve.no/energi/energisystem/kraftproduksjon/>)

⁶¹ <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/kraftfull-satsing-pa-havvind/id2912297/>

7.4 Konkurransanalyse

7.4.1 Ingen konkurranseskadelig konsentrasjon

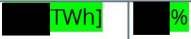
I et marked som omfatter prisområdene NO1, NO2 og NO5 (Sør-Norge) har Partene markedsandeler på henholdsvis 2,2 % (Glitre) og 8,2 % (Agder Energi), målt etter midlere produksjon (før eierskapsjustering).⁶² Dette utgjør en samlet markedsandel i Sør-Norge på 10,5 %.⁶³ Foretakssammenslutningen vil ikke hindre effektiv konkurranse i et marked bestående av NO1, NO2 og NO5 (Sør-Norge).

I det følgende vises Partenes størrelse og markedsandeler basert på ulike måleparametere, for Sør-Norge, henholdsvis målt etter faktisk produksjon, midlere årsproduksjon og installert effekt, for årene 2020 og 2021. Deretter vises Partenes størrelse og markedsandeler basert på midlere produksjon og maksimal ytelse.

7.4.2 Faktisk produksjon⁶⁴

Partene har moderate markedsandeler i et marked som omfatter NO1, NO2 og NO5. Tabellen viser Partenes *faktiske* årsproduksjon samt samlet *faktisk* produksjon for de aktuelle områdene i 2021.

Tabell 9: Partenes faktiske produksjon (NO1, NO2 og NO5), 2021

Prisområder, 2021 ⁶⁵	Totalt produsert i området, alle aktører ⁶⁶	Glitre Energi, årsproduksjon og andel	Agder Energi, årsproduksjon ⁶⁷ og andel	Agder + Glitre, årsproduksjon og andel
NO1, NO2, NO5	105,5 TWh			

Tabellen viser partenes faktiske årsproduksjon samt total produksjon for det aktuelle området i 2020.

Tabell 10: Partenes faktiske produksjon (NO1, NO2 og NO5), 2020

⁶² Kilde: Vedlegg excel-ark «Markedskonsentrasjon_Agder_Glitre» basert på produksjonstall fra NVE, herunder NVEs

[Vannkraftdatabase - NVE \(https://nve.no/energi/energisystem/vannkraft/vannkraftdatabase/\)](https://nve.no/energi/energisystem/vannkraft/vannkraftdatabase/).

⁶³ I et teoretisk snevrere avgrenset marked som kun omfatter NO1 og NO2 (Sørøst-Norge) ville Partene hatt markedsandeler på henholdsvis % (Glitre) og % (Agder Energi), målt etter midlere produksjon. Dette utgjør en samlet markedsandel i Sørøst-Norge på %.

⁶⁴ Merk at tallene i dette punktet ikke er fra NVEs database, men er hentet fra Partenes egen produksjon, da dette er tall Partene selv har god tilgang til fra intern rapportering.

⁶⁵ For et teoretisk marked bestående av NO1 og NO2 ville totalt produksjonsvolum i 2021 vært TWh. Glitre hadde her en produksjon på TWh (% av markedet) og Agder Energi hadde en produksjon på TWh (% av markedet).

⁶⁶ Kilde: <https://www.nordpoolgroup.com/en/Market-data/1/Power-system-data/Production1/Production1/NO/Hourly1111/?view=table> Totalt produsert per prisområde i 2021, NO1: 19,2, NO2: 55,7, NO5: 30,6

⁶⁷ Kilde: Årsrapport for 2021, s. 4, "Faktisk produksjon" = 8880 GWh

Prisområder, 2020 ⁶⁸	Totalt produsert i området, alle aktører ⁶⁹	Glitre Energi, årsproduksjon og andel	Agder Energi, års- produksjon ⁷⁰ og andel	Agder + Glitre, års- produksjon og andel
NO1, NO2, NO5	104,7 TWh			

7.4.3 Midlere produksjon og installert effekt ⁷¹

Tabellen under viser partenes andel av *midlere* produksjon (GWh) og installert effekt (maks. ytelse i MW) i områdene NO1, NO2 og NO5 – hver for seg og samlet.

"Midlere årsproduksjon" er en beregnet gjennomsnittlig årlig produksjonsevne i et vannkraftverk. Grunnlaget for beregningen er ikke basert på registrert produksjon ved kraftverket, men på historiske data om tilsig av vann i en referanseperiode som vanligvis strekker seg over 30 år. Basert på den produksjonskapasiteten som kraftverket har per dags dato, beregnes hva kraftverket i gjennomsnitt ville ha produsert med samme tilsig som i referanseperioden. Dette brukes som anslag på forventet produksjon i fremtiden.⁷² Referanseperioden for å beregne midlere årsproduksjon i norske vannkraftverk er fra og med 2012 basert på tilsigsperioden 1981–2010.⁷³ Denne perioden bør gi et tilstrekkelig riktig bilde av dagens marked, ettersom den totale produksjonskapasiteten ikke har endret seg vesentlig de seneste årene. Å legge NVEs tall for både totalmarkedet og for partene til grunn gir altså det beste sammenligningsgrunnlaget. Partenes egne utregninger av egen produksjonskapasitet avviker dessuten i liten grad fra NVEs tall, og hvorvidt man legger NVEs eller partenes egne tall til grunn vil altså ikke ha noen betydning for konkurranseanalysen.

Tabell 11: Partenes midlere årsproduksjon (NO1, NO2 og NO5)

NO1, NO2 og NO5 ⁷⁴	Midlere produksjon (GWh)	Midlere produksjon, andel	Maks ytelse (MW)	Ytelse, andel
Glitre Energi	2 179,5	2,2 %	423,3	1,7 %
Agder Energi	8 083,7	8,2 %	1 939,8	7,9 %

⁶⁸ For et teoretisk marked bestående av NO1 og NO2 ville total produksjonsvolum være i 2020. Glitre hadde her en produksjon på av markedet) og Agder Energi hadde en produksjon på av markedet).

⁶⁹ Kilde: [https://www.nordpoolgroup.com/en/Market-data/1/Power-system-](https://www.nordpoolgroup.com/en/Market-data/1/Power-system-data/Production1/Production1/NO/Hourly1111/?view=table)

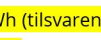
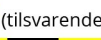
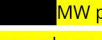
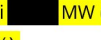
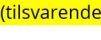
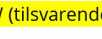
[data/Production1/Production1/NO/Hourly1111/?view=table](https://www.nordpoolgroup.com/en/Market-data/1/Power-system-data/Production1/Production1/NO/Hourly1111/?view=table) Totalt produsert per prisområde i 2021, NO1: 19,2, NO2: 55,7, NO5: 30,6

⁷⁰ Kilde: Årsrapport for 2021, s. 4, "Faktisk produksjon" = 8880 GWh

⁷¹ Tall fra NVE, herunder NVEs Vannkraftdatabase (<https://www.nve.no/energi/energisystem/vannkraft/vannkraftdatabase/>).

⁷² Midlere årsproduksjon på https://snl.no/midlere_%C3%A5rsproduksjon

⁷³ <https://www.nve.no/media/2195/oppdatert-referanseperiode-for-kraftproduksjon.pdf>

⁷⁴ For et teoretisk marked bestående av NO1 og NO2 ville total midlere produksjon være på GWh, hvorav Glitre Energi produserer GWh (tilsvarende en markedsandel på %) og Agder Energi produserer GWh (tilsvarende en markedsandel på %). Målt i maks ytelse, hvor totalmarkedet er på MW produserer Glitre Energi MW (tilsvarende en markedsandel på %) og Agder Energi produserer MW (tilsvarende en markedsandel på %).

Glitre Energi + Agder Energi	10263,2	10,5 %	2363,0	9,6 %
Totalt alle produsenter NO1, NO2, NO5	98 206	100 %	24 511	100 %

Til sammenligning hadde andre aktører med produksjon i de relevante prisområdene følgende markedsandeler (målt etter midlere produksjon og installert effekt).

Tabell 12: Øvrige aktørers midlere årsproduksjon (NO1, NO2 og NO5)⁷⁵

	NO1, NO2 og NO5			
Aktør ⁷⁶	Midlere produksjon (GWh / %)		Installert effekt (MW / %)	
Statkraft (inkl. Skagerak)	26 896	27,4 %	7 042,1	31,8 %
Hafslund Eco	15 701,3	16 %	4 092,8	16,7 %
Norsk Hydro	8 419,4	8,6	1 930,9	7,9 %
Eviny	7237	7,4	1 794,9	7,3 %
Lyse Produksjon	7199	7,3	1 741,3	7,1 %

Før Transaksjonen er HHI i Sør-Norge for NO1, NO2 og NO5 1 279, mens etter Transaksjonen er HHI 1 316, hvilket innebærer en delta på 37. Insentivjustert HHI før Transaksjonen er 1 493, mens etter Transaksjonen er insentivjustert HHI 1 523, hvilket innebærer en delta på 29. Justert for ikke-konsoliderte eierskap er HHI før Transaksjonen 1 660, mens etter Transaksjonen er den 1 653, hvilket innebærer en delta på -7.⁷⁷

Tabell 13: HHI (NO1, NO2 og NO5)

HHI	Insentivjustert HHI	Eierskapsjustert HHI
-----	---------------------	----------------------

⁷⁵ Tall fra NVE, herunder NVEs Vannkraftdatabase (<https://www.nve.no/energi/energisystem/vannkraft/vannkraftdatabase/>).

⁷⁶ Lyse Kraft DA behandles ikke som en egen aktør i konkurranserettslig forstand, men fordeler produksjonen på Lyse Produksjon og Hydro Energi, siden disse tar produksjonen direkte ut fra Lyse Kraft DA. Samtidig omfatter Lyse Kraft DA kun deler av henholdsvis Lyse Produksjon og Hydro Energis energiproduksjon. Tabell 12 inneholder derfor informasjon om Lyse Produksjon og Hydro Energi hver for seg.

⁷⁷ For en nærmere beskrivelse av beregningen av de ulike målene for HHI, se **Vedlegg 2** Forklaringer til Datagrunnlag

Før	Etter	Delta	Før	Etter	Delta	Før	Etter	Delta
1 279	1 316	37	1 439	1 523	29	1 660	1 653	-7

Hverken Partenes markedsandeler eller markedskonsentrasjonen for øvrig gir altså grunnlag for å anta vesentlig konkurransebegrensende virkninger.⁷⁸ Partene vil ikke være i posisjon til å utøve konkurransebegrensende markedsrett etter foretakssammenslutningen.

7.4.4 Statkrafts eierskap

Uansett hvordan det geografiske markedet defineres medfører ikke foretakssammenslutningen noe endring i Statkrafts indirekte eierskap i markedet for produksjon og engrossalg av elektrisk kraft som gir grunnlag for konkurransemessig bekymring.

- Som beskrevet ovenfor er Statkraft før Transaksjonen største aksjonær i Agder Energi AS, med en (ikke-kontrollerende) eierandel på 45,53 %. Statkraft har ikke eierandel i Glitre Energi AS, og som følge av bytteforholdet ved fusjonen vil Statkrafts eierandel i det fusjonerte selskapet bli 33,30 %. Justert for det fusjonerte selskapets totale kraftproduksjon, vil Statkrafts vektede eierinteresse i kraftproduksjon i den fusjonerte enheten reduseres sammenholdt med dagens eierinteresse i Agder Energi. Eierandelen reduseres altså forholdsmessig etter bytteforholdet mellom Partene, og Statkrafts indirekte eierskap i kraftproduksjon reduseres.⁷⁹ Statkraft har i dag 45,53% av 8.084 GWh (3.681 GWh) i Agder Energi, men vil få 33,30% av 10.263 GWh (3.418 GWh) i et fusjonert selskap.⁸⁰ Statkrafts indirekte eierandel i kraftproduksjonen i det fusjonerte selskapet reduseres dermed gjennom fusjonen. Statkraft vil med samme resonnement også få en mindre indirekte andel regulerbar kraft.
- Foretakssammenslutningen medfører at Statkraft får indirekte eierskap også til Glitres kraftverk, og slik sett utvides Statkrafts krysseierskap, men foretakssammenslutningen medfører at Statkrafts faktiske innflytelse i det nyetablerte selskapet svekkes sammenlignet med innflytelsen Statkraft har i Agder Energi før foretakssammenslutningen. Før transaksjonen hadde Statkraft rett til å utpeke 4 av totalt 12 styremedlemmer i Agder Energi. Etter aksjonæravtalen for det fusjonerte selskapet vil Statkraft ha rett til å utpeke to av totalt tolv styremedlemmer. Som det fremgår av punkt 3.2.2(ii) er det i den nye aksjonæravtalen ikke avtalt vetorettigheter for hverken Statkraft eller noen aksjonærer som kunne gi grunnlag for konkurranserettslig kontroll. Etter dagens aksjonæravtale i Agder Energi er det derimot krav

⁷⁸ Etter Kommisjonens retningslinjer tilsier HHI større enn 1 000, men lavere enn 2 000, og delta under 250 at en transaksjon ikke reiser konkurransemessige bekymringer, Guidelines on the assessment of horizontal mergers under the Council Regulation on the control of concentrations between undertakings (2004/C 31/03), avsnitt 19 flg.

⁷⁹ Dette fremgår også av beregningene av HHI justert for ikke-konsolidert eierskap gjengitt ovenfor.

⁸⁰ Tall fra NVEs database.

om at minst et styremedlem utpekt av Statkraft må tilslutte seg beslutning om ansettelse av administrerende direktør, inngåelse av avtaler der disse ikke er basert på forretningsmessige prinsipper og kjøp og salg av anleggsaktiva, selskaper eller virksomheter. Statkraft får dermed redusert sin innflytelse i det fusjonerte selskapet, sammenliknet med dagens innflytelse i Agder Energi. Statkrafts innflytelse blir dermed redusert gjennom fusjonen.

- Det følger av dagens styreinstruks i Agder Energi at "*Styremedlemmene skal behandle all informasjon om selskapets posisjoner og handelsstrategier i det fysiske og finansielle kraftmarkedet, og andre finansielle markeder, som innsideinformasjon. Slik informasjon skal ikke deles, heller ikke med arbeidsgiver eller andre organisasjoner/grupper styremedlemmene eventuelt måtte ha tillitsverv eller annen tilknytning til*". Konkurransetilsynet kan legge til grunn at tilsvarende bestemmelser vil videreføres i styreinstruksen for det fusjonerte selskapet.

Med utgangspunkt i ovenstående er det altså klart at Statkrafts relative eierskap til kraftproduksjonen i de relevante prisområdene vil reduseres som følge av transaksjonen, og at det heller ikke er andre forhold ved Statkrafts eierskap som kan innebære potensiell konkurranseskade.

7.4.5 Partenes viktigste konkurrenter i engrosmarkedet for elektrisk kraft

De involverte foretakenes viktigste konkurrenter i engrosmarkedet for elektrisk kraft er som følger:

NO1, NO2, NO5			
Konkurrent	Markedsandel*	Kontaktperson	Telefon
Statkraft (inkl. Skagerak)	27,4 %	Ingeborg Dårflot	22067000
Hafslund Eco	16,0 %	Kristin Lian	22116500
Norsk Hydro	8,6 %	Jan Helge Mårdalen	97031548
Eviny	7,4 %	Olav Osvoll	55570000
Lyse Produksjon AS (inkl. Jørpeland)	7,3 %	Bjørn Honningsvåg	51426322

*basert på midlere årsproduksjon (GWh)⁸¹

7.4.6 Partenes viktigste kunder i engrosmarkedet for elektrisk kraft

Glitre Energis viktigste kunder er som følger:

Glitre Energis viktigste kunder	Andel av salgsinntekter	Kontaktperson	Telefon	E-post	Adresse
---------------------------------	-------------------------	---------------	---------	--------	---------

⁸¹ Tall fra NVEs database (<https://www.nve.no/energi/energisystem/kraftproduksjon/>). Tallene for vannkraft er tatt ut høsten 2020. I tallene er det hensyntatt større sammenslåinger, herunder Hafslund E-CO/Eidsiva, og opprettelsen av Lyse Kraft DA (med kraftproduksjonen til Lyse og Hydros kraftverk i Røldal/Suldal).

[illegible]

Agder Energis viktigste kunder	Andel av salgsinntekter	Kontakt-person	Telefon	E-post	Adresse

--	--	--	--	--	--

7.4.7 *Partenes viktigste leverandører i engrosmarkedet for elektrisk kraft*

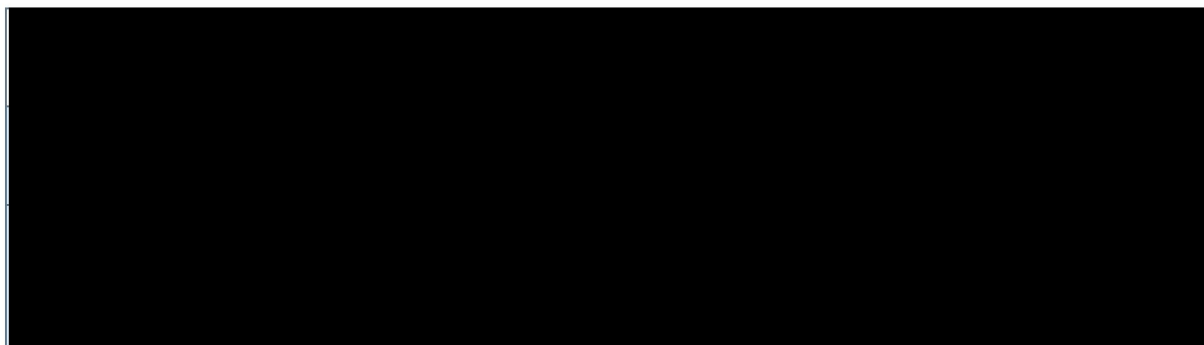
Glitre Energis viktigste leverandører er som følger: [•]

Glitre Energis viktigste leverandører	Kontakt-person	Telefon	E-post	Adresse

Agder Energis viktigste leverandører er som følger:

Agder Energis viktigste leverandører	Kontakt-person	Telefon	E-post	Adresse

⁸³ Agder Energis leverandører innen vannkraft består [redacted]
[redacted] Omfanget av innkjøp varierer avhengig av bygge- og vedlikeholdsaktivitet i ulike perioder. De enkelte kontraktene vil typisk inngås etter anbudskonkurranser. Hvem som faktisk er selskapets fem største leverandør vil derfor variere innenfor ulike tidsperioder. Utdraget i tabellen er basert på regnskapsåret 2021.

8 MARKEDET FOR KRAFTOMSETNING TIL SLUTTBRUKERE

8.1 Kort om Partenes virksomheter

Som beskrivelsene ovenfor i punkt 4 og 6 viser, har begge Partene virksomhet innen omsetning av strøm til sluttbrukere.

Agder Energi er aktiv innen salg av strøm til sluttkunder gjennom LOS AS, som selger strøm til privatkunder, og Entelios Norden (bestående av selskapene Entelios AS, Entelios AB, Entelios Aps og Entelios OY) som selger strøm til bedriftskunder.

Glitre er aktiv innen salg av strøm til sluttkunder gjennom Glitre Energi Strøm AS, som selger strøm til alle typer sluttkunder.

Partene eier i fellesskap Oss Norge AS, som gjennom sitt varemerke Vibb selger strøm til sluttkunder.

8.2 Det relevante produktmarkedet

8.2.1 *Salg av strøm til sluttkunder*

Som tidligere beskrevet er strøm et homogent produkt. Dette innebærer at det ikke er mulig å skille ulike kraftleveranser fra hverandre, og det er ikke mulig for en kunde å vite om den strømmen han eller hun bruker rent fysisk kommer fra leverandøren kunden har bestilt.

På leverandørsiden kan leverandørene skilles på pris og kontraktene som tilbys. Generelt kan sluttbrukeren velge mellom tre hovedtyper kraftkontrakter: Spotpriskontrakter, standard variable pris-kontrakter og fastpriskontrakter. En spotprisavtale er en avtale hvor kunden kjøper strømmen til den til enhver tid gjeldende spotprisen (markedsprisen) for strøm, pluss et eventuelt påslag fra leverandørens side. En standard variabel avtale innebærer at prisen som utgangspunkt er fast, men kan endres gjennom avtaleperioden med en gitt varslingsperiode, typisk to uker. En fastpriskontrakt er en avtale om en fast pris på strøm over en bestemt periode, for eksempel ett år. Alle aktørene tilbyr alle de ulike kontraktstypene, og det er ikke relevant å avgrense markedet for de ulike kontraktstypene.

På kundesiden kan det tenkes segmentert langs flere akser, for eksempel mellom privatkunder og bedriftskunder. Som beskrevet ovenfor driver Agder Energi sin virksomhet mot privatkunder gjennom LOS, mens salg til bedriftskunder skjer gjennom Entelios. Siden strøm er et homogent produkt er det imidlertid ingen faktisk forskjell på produktet som leveres, og både Glitre og de fleste andre aktørene selger til både privatkunder og bedriftskunder fra samme selskap. For bedriftskunder er det heller ingenting i veien for å bestille strøm fra en hvilken som helst leverandør, uavhengig av om leverandøren henvender seg til privatmarkedet, bedriftsmarkedet eller begge deler. Alle aktører som leverer strøm til privatkunder er i stand til å levere til bedriftskunder, og vice versa. Partene er derfor av den oppfatning at det som utgangspunkt ikke skal avgrenses separate markeder basert på kundetype.

Markedet kan likevel tenkes segmentert etter kundestørrelse, idet mange større industrielle kunder kjøper strøm direkte fra produsentene gjennom egne bilateralt fremforhandlede storkundeavtaler. I tillegg til at innkjøpet skjer direkte, skiller også pris og volum de industrielle kundene fra mindre kunder.

EU-kommisjonen har i tidligere saker lagt til grunn at salg av strøm til små kunder, salg av strøm til små industrielle kunder og salg av strøm til større industrielle kunder utgjør tre separate markeder.⁸⁴

Partene er av den oppfatning at det ikke er nødvendig å ta endelig stilling til avgrensningen av produktmarkedet, idet Transaksjonen uansett avgrensning ikke vil hindre effektiv konkurranse i noe marked. Partene vil i det videre oppgi data både for de ulike kundesegmentene, og for et samlet marked for salg av strøm til slutt kunder.

8.2.2 Tilknyttede tjenester

I tillegg til salg av strøm til slutt kunder, tilbyr flere aktører diverse tilknyttede tjenester til slutt kundene, herunder løsninger for digitalisering, overvåking av strømforbruk og energisparing. Dette gjelder blant annet Partenes felles digitale satsing Oss Norge AS, som ble meldt til Konkurransetilsynet 17. desember 2019.

Gjennom det felleskontrollerte selskapet OSS Norge AS driver Partene virksomhet innen teknologi og utvikling knyttet til de nye AMS-målerne. Selskapet har utviklet en teknologi som gjør at informasjonen fra de automatiske strømmålerne blir gjort tilgjengelige for sluttbrukeren på en enkel måte gjennom en mobilapplikasjon. Teknologien muliggjør overvåking og optimalisering av eget strømforbruk, i tillegg til å forenkle betaling av strømmregninger. For mer informasjon om denne virksomheten, se www.oss.no og nevnte konkurransemelding.

⁸⁴ COMP/M.5979-KGHM/TAURON/WYTWARZANIE/JV, avsnitt 11. Se også COMP/M.32678- Sydkraft/Graning, avsnitt 78.

Partenes virksomhet innen slike tilleggstjenester er allerede slått sammen og meldt til Konkurransetilsynet. Partene legger derfor til grunn at det ikke er nødvendig å behandle dette nærmere i denne meldingen.

8.3 Det relevante geografiske markedet

Begge Partene har sin hovedvirksomhet i Norge, men Agder Energi har også betydelig omsetning i Sverige og en begrenset omsetning i Danmark og Finland.

EU-kommisjonen har i flere saker lagt til grunn at markedene for salg av strøm til slutt kunder er minst nasjonale i utstrekning.⁸⁵ Siden de nordiske landene utgjør ett samlet strømmnett, og slutt kundene i et av de nordiske landene fritt kan kjøpe strøm fra en leverandør i et av de andre nordiske landene, har Kommisjonen likevel holdt det åpent hvorvidt det kan tenkes å foreligge et samlet nordisk marked for salg av strøm til slutt kunder.⁸⁶

For denne saken er det imidlertid ikke nødvendig å konkludere på den geografiske utstrekningen av markedet, da Transaksjonen uansett ikke vil hindre effektiv konkurranse i noe marked.

I den videre redegjørelsen tas det derfor utgangspunkt i en nasjonal avgrensning av de relevante markedene.

8.4 Konkurransanalyse

8.4.1 *Transaksjonen vil ikke hindre effektiv konkurranse i noe marked*

Agder Energi hadde et samlet salg til slutt kunder på NOK 13 165 millioner, hvorav salg til norske slutt kunder utgjorde NOK 7 754 millioner og 10,2 TWh i 2021. Av dette utgjorde salg til privatkunder NOK 1 660 millioner og 2 025 GWh, mens salg til bedriftskunder utgjorde NOK 6 094 millioner og 8 175 TWh.

Glitre Energi hadde et samlet salg til slutt kunder på NOK 979 millioner⁸⁷ og 1110 GWh i 2021.⁸⁸ Av dette utgjorde salg til privatkunder NOK 572 millioner og 451 GWh, mens salg til bedriftskunder utgjorde NOK 406 millioner og 660 GWh.

Som de videre beskrivelsene viser vil transaksjonen ikke hindre effektiv konkurranse i noe marked.

⁸⁵ COMP/M.5979-KGHM/TAURON/WYTWARZANIE/JV, avsnitt 12 flg.

⁸⁶ Se også COMP/M.32678- Sydkraft/Grange avsnitt 80-83.

⁸⁷ S. 18 i Glitre Energis årsrapport for 2021.

⁸⁸ Note 16 på s. 7 i Glitre Energis årsrapport for 2021

8.4.2 Husholdninger/privatkunder⁸⁹

Målt etter omsetning har Agder Energi en markedsandel i et potensielt nasjonalt marked for salg av strøm til husholdninger på ca. █%, mens Glitre har en markedsandel på ca. █%, hvilket innebærer en samlet markedsandel på █%. I et potensielt nordisk marked vil markedsandelene være betydelig lavere, og anslagsvis under █%.

Målt etter solgte terrawattimer (TWh) har Agder Energi en markedsandel i et potensielt nasjonalt marked for salg av strøm til husholdninger på ca. █%, mens Glitre har en markedsandel på ca. █%, hvilket innebærer en samlet markedsandel på █%. I et potensielt nordisk marked vil markedsandelene være betydelig lavere, og anslagsvis under █%.

Salg av strøm til husholdninger i Norge (2021)				
	Omsetning (MNOK / markedsandel)		TWh (TWH / markedsandel)	
Agder Energi				
Glitre				
Totalmarked	32 039,22	100 %	40,0	100 %

8.4.3 Bedriftskunder

Målt etter omsetning har Agder Energi en markedsandel i et potensielt nasjonalt marked for salg av strøm til bedriftskunder på ca. █%, mens Glitre har en markedsandel på ca. █%, hvilket innebærer en samlet markedsandel på █%. I et potensielt nordisk marked vil markedsandelene være betydelig lavere, og anslagsvis under █%.

Målt etter solgte terrawattimer (TWh) har Agder Energi en markedsandel i et potensielt nasjonalt marked for salg av strøm til bedriftskunder på ca. █%, mens Glitre har en markedsandel på ca. █%, hvilket innebærer en samlet markedsandel på █%. I et potensielt nordisk marked vil markedsandelene være betydelig lavere, og anslagsvis under █%.

Salg av strøm til bedriftskunder i Norge		
	Omsetning (MNOK / markedsandel)	TWh (TWH / markedsandel)

⁸⁹ Kilde: Statistisk Sentralbyrå, tabell 11561 (<https://www.ssb.no/energi-og-industri/energi/statistikk/produksjon-og-forbruk-av-energi-energibalanse-og-energiregnskap>) og Energi Norge (<https://www.energinorge.no/fagomrader/strommarked/derfor-er-stromprisen-hoyere-i-ar-enn-i-fjor/>), NTB: <https://kommunikasjon.ntb.no/pressemelding/vi-brukte-mer-strom-i-2021?publisherId=89853&releaseId=17924322>

Agder Energi				
Glitre				
Totalmarked	45000	100 %	89,0	100 %

8.4.4 Samlet marked

Salg av strøm til sluttbrukere				
	Omsetning (MNOK / markedsandel)		TWh (TWH / markedsandel)	
Agder Energi				
Glitre				
Totalmarked	70 126,72	100 %	139,7 TWh ⁹⁰	100 %

I tillegg til Partene består både et nasjonalt og et nordisk marked av et betydelig antall større og mindre aktører. I Norge er det flere aktører med stor kundemasse og konkurransekraft som utøver et betydelig konkurransepress på Partene. Eksempler på disse er Fortum, som inkluderer NorgesEnergi og tidligere Hafslund Strøm, Fjordkraft, som inkluderer Gudbrandsdal Energi, Tibber, samt en rekke andre. Partenes største konkurrenter og deres markedsandeler er oppgitt i kapittel 8.4.5 nedenfor.

Videre er det veldig enkelt for sluttkundene å bytte strømleverandør. Nettsider som strompris.no og elskling.no har gjort informasjon om alle de ulike strømvitalene svært lett tilgjengelig for alle strømkunder, og med noen få tastetrykk kan kunden bytte leverandør. Selve byttet foretas av strømleverandøren kunden bytter til, etter at byttet er initiert av kunden, og gjennomføres i løpet av få uker.

Tall fra NVE viser at norske husholdninger byttet strømleverandør 168 000 ganger i løpet av første kvartal i 2022.⁹¹ Siste kvartal i 2021 byttet 226 000 husholdninger strømleverandør, hvilket innebærer i løpet av det siste halve året har norske husholdninger bytte strømleverandør nesten 400 000

⁹⁰ <https://www.statnett.no/om-statnett/nyheter-og-pressemeldinger/nyhetsarkiv-2022/det-eksepsjonelle-kraftaret-2021/>

⁹¹ <https://www.nve.no/reguleringsmyndigheten/nytt-fra-rme/nyheter-reguleringsmyndigheten-for-energi/husholdninger-byttet-kraftleverandoer-168-000-ganger-i-loepet-av-foerste-kvartal-2022/>

ganger.⁹² Dette utgjør ca. 15 % av alle husholdningene i Norge.⁹³ Samlet viser tall fra NVE at over 20 % av alle strømkunder (privatkunder og bedriftskunder) byttet strømleverandør i 2021.⁹⁴

Disse poengene er også trukket frem av EU-kommisjonen i deres praksis på området:

*"Even though the four largest end-user suppliers have approximately 85% of the Swedish market, this does not give rise to competition concerns. The customers can switch suppliers with one month's notice and a Swedish study shows that 37% of the end-user customers have changed supplier or renegotiated their supply agreement. Internet based comparison tools are available. Barriers to entry appear to be relatively low."*⁹⁵

Her understreker EU-kommisjonen samtidig at det er lave etableringshindre i markedet.

Partenes lave markedsandel, kundenes tilgang på informasjon og vilje til å bytte leverandør, tilstedeværelsen av betydelige konkurrenter og lave etableringshindre underbygger at Transaksjonen ikke vil hindre effektiv konkurranse i noe marked.

8.4.5 Partenes viktigste konkurrenter i sluttbrukermarkedet for elektrisk kraft

Partenes viktigste konkurrenter i et nasjonalt avgrenset marked for omsetning av kraft til sluttbruker er som følger:

Nasjonalt marked - husholdninger ⁹⁶				
Konkurrent	Estimert antall kunder	Estimert markedsandel	Kontaktperson	E-post/telefon

⁹² <https://www.nve.no/reguleringsmyndigheten/nytt-fra-rme/nyheter-reguleringsmyndigheten-for-energi/rekordmange-leverandoerbytter-i-desember-2021/>

⁹³ <https://www.ssb.no/befolkning/barn-familier-og-husholdninger/statistikk/familier-og-husholdninger>

⁹⁴ <https://www.nve.no/reguleringsmyndigheten/publikasjoner-og-data/statistikk/statistikk-over-sluttbrukermarkedet/leverandoerskifter-markedsandeler-og-leveringsplikt/>

⁹⁵ Se også COMP/M.32678- Sydkraft/Gräninge, avsnitt 87.

⁹⁶ <https://www.nve.no/reguleringsmyndigheten/publikasjoner-og-data/statistikk/statistikk-over-sluttbrukermarkedet/leverandoerskifter-markedsandeler-og-leveringsplikt/>

Nasjonalt marked - bedriftskunder ⁹⁷				
Konkurrent	Estimert volum (TWh)	Estimert markedsandel	Kontaktperson	E-post/telefon

Glitre Energi Strøms viktigste bedriftskunder er som følger:

[illegible]

⁹⁸ Her oppgis kun bedriftskunder, idet husholdninger/privatkunder er små enkeltkunder som det verken er hensiktsmessig å identifisere.

Agder Energis viktigste bedriftskunder er som følger:

Agder Energis viktigste kunder	Andel av salgsinntekter	Kontakt-person	Telefon	E-post	Adresse

8.4.7 Partenes viktigste leverandører i sluttbrukermarkedet for elektrisk kraft⁹⁹

Glitre Energis viktigste leverandører er som følger:

Glitre Energis viktigste leverandører	Kontakt-person	Telefon	E-post	Adresse

Agder Energis viktigste leverandører er som følger:

Agder Energis viktigste leverandører	Kontakt-person	Telefon	E-post	Adresse

⁹⁹ Merk at Partene kjøper størsteparten av kraften som videreselges fra konserninterne selskaper. Disse vil ikke inngå i oversikten under.

9 ANDRE MARKEDER

9.1 Nettvirksomhet

Både Glitre Energi og Agder Energi har virksomhet innen distribusjon av elektrisk kraft (nettvirksomhet). Agder Energi driver sin nettvirksomhet via Agder Energi Nett AS (100 %), som har ca. [REDACTED] kunder. Glitre driver sin virksomhet i disse markedene via Glitre Energi Nett Holding AS som videre eier Glitre Energi Nett AS (100 %). Glitre har ca. [REDACTED] kunder i dette markedet.

Det norske nettet for distribusjon av elektrisk kraft er delt i tre nivåer; *transmisjonsnettet* (også betegnet sentralnettet) som driftes av Statnett, *regionalnettet* som drives av ulike regionale operatører, og *distribusjonsnettet* som driftes av ulike lokale operatører.

Transmisjonsnettet binder sammen produksjon og forbruk i ulike landsdeler, og distribusjonsnettet sørger for at strømmen kommer frem til forbruker og forsyner sluttbrukerne. Regionalnettet er bindeleddet mellom transmisjonsnettet og distribusjonsnettene. Et mindre antall store industrikunder er direkte tilkoblet transmisjonsnettet og regionalnettet.

EU-kommisjonen har vurdert markedet for nettvirksomhet og distribusjon av strøm i en rekke saker.¹⁰⁰ EU-kommisjonen har lagt til grunn at drift av strømnettet (infrastrukturen) og distribusjon og overføring av strøm gjennom strømnettet utgjør et eget produktmarked.¹⁰¹ Ettersom markedet kjennetegnes av at ingen av strømnettene overlapper hverandre og at distribusjonen av strøm skjer over ulike strømnett som eies av forskjellige operatører eller selskaper, har EU-kommisjonen lagt til grunn at det geografiske markedet for distribusjon og overføring av strøm gjennom ulike strømnett er det geografiske området som hvert strømnett dekker.¹⁰²

¹⁰⁰ Se blant annet COMP/M.3696 - *E.ON/MOL*, COMP/M.3268 - *Sydkraft/Grønting* og M.2890 - *EDF/Seeboard*.

¹⁰¹ COMP.3696 - *E.ON/MOL* avsnitt 210, COMP/M.3268 - *Sydkraft/Grønting* avsnitt 72-74. COMP/M.5793 - *Dalkia CZ/NWR Energy* avsnitt 34 flg.

¹⁰² COMP/M.3268 - *Sydkraft/Grønting* avsnitt 75, COMP/M.3696 - *E.ON/MOL* avsnitt 253-254 og COMP/M.5793 - *Dalkia CZ/NWR Energy* avsnitt 35.

Glitre Energi og Agder Energi har ikke nett som overlapper hverandre geografisk.

Partene er på denne bakgrunn ikke konkurrenter. Det foreligger således ingen overlappende virksomhet hva gjelder nettvirksomheten, jf. konkurranseloven § 18a bokstav e.

Som følge av at markedet for nettvirksomhet ikke berøres av foretakssammenslutningen, er det ikke nødvendig å oppgi informasjon om Partenes konkurrenter, kunder og leverandører, jf. konkurranseloven § 18 a (1) bokstav d.

9.2 Varme

9.2.1 Fjernvarme

Agder Energi eier Agder Energi Varme AS (100 %), som videre eier Norsk Varme- og Energiproduksjon AS (100 %). Agder Energi eier også gjennom Agder Energi Invest AS 100 % av Bio Energy AS. Bio Energy AS eier, driver og selger bioenergibaserte nærvarmeverk i Norge. Kjernevirksomheten er levering av ferdig varme til kunde.

Glitre har eierandeler i Drammen Fjernvarme AS (50 %) og Miljøvarme VSEB AS (100 %) med det tilknyttede selskapet Miljøvarme Hadeland AS (49 %). Drammen Fjernvarme leverer fjernvarme i Drammen, mens Miljøvarme VSEB og Miljøvarme Hadeland leverer nærvarme i Norefjell, Trysil og Harestua på Hadeland.

Kommisjonen har i tidligere saker lagt til grunn at produksjon og salg av fjernvarme er ett samlet produktmarked, ettersom fjernvarmenettet, distribusjonen til sluttbrukere og produksjonen gjøres av samme operatør.¹⁰³

Videre har Kommisjonen vært konsistente på at det geografiske markedet for fjernvarme er lokalt og begrenset til nettverket.¹⁰⁴ Markedet for fjernvarme er, som for distribusjon av elektrisk kraft (nettvirksomhet), naturlige monopoler, idet det ikke tildeles geografisk overlappende områdekonsesjoner.

Glitre Energi og Agder Energi har ikke fjernvarmenett som overlapper hverandre geografisk, og Partene er på denne bakgrunn ikke konkurrenter. Det foreligger således ingen overlappende virksomhet hva gjelder fjernvarmevirksomheten, jf. konkurranseloven § 18a bokstav e.

¹⁰³ COMP/M.8660 - Fortum/Uniper, avsnitt 147-148; COMP/M.5793 - Dalkia CZ/NWR Energy, avsnitt 17; COMP/M.5365 - IPO/EnBW/Praha/PT, avsnitt 16; COMP/M.4238 - E.ON/Prazska Plyarenska, avsnitt 21; COMP/M.3268 - Sydkraft/Graninge, avsnitt 90; COMP/M.2701 - Vattenfall/Bewag, avsnitt 7.

¹⁰⁴ COMP/M.8660 - Fortum/Uniper, avsnitt 150-151; COMP/M.5793 - Dalkia CZ/NWR Energy, avsnitt 17; COMP/M.5365 - IPO/EnBW/Praha/PT, avsnitt 16; COMP/M.4238 - E.ON/Prazska Plyarenska, avsnitt 21.

9.3 Driftstjenester

Glitre Energi utfører gjennom Glitre Energi Produksjon driftstjenester på kraftverk som Glitre Energi Produksjon har eierandeler i. Ut over dette tilbyr Glitre Energi Produksjon driftstjenester i ubetydelig omfang til tredjeparter.

Agder Energi Vannkraft utfører driftstjenester til kraftverk hvor Agder Energi har eierandeler. Utover dette er det inngått en samarbeidsavtale om vaktjenester med Statnett, for integrerte anlegg hvor både Agder Energi og Statnett har drift. Det foreligger således ikke overlapp mellom partene. Det antas følgelig ikke å være nødvendig for formålet med denne meldingen å konkludere hvorvidt salg av driftstjenester til tredjeparter utgjør et separat marked.

9.4 Entreprenørvirksomhet

Nettpartner AS er deleid av Glitre Energi (40 %) og er leverandør for utbygging, drift og vedlikehold av elektrisk infrastruktur – herunder for distribusjonsnett, regionalnett, fiber og bredbånd og strøm til jernbane. Agder Energi har som tidligere beskrevet en eierandel på 19,5 % i Otera AS, som leverer entreprenørtjenester for elektroinstallasjoner innen elkraft, samferdsel, bane og telekom. Otera kontrolleres av Roadworks-konsernet, som eier 80,5 % av aksjene i selskapet.

Siden ingen av Partene har kontrollerende eierandeler i de respektive selskapene, anser Partene at det egentlig ikke er nødvendig å beskrive dette markedet og disse virksomhetene nærmere. For oversiktens skyld vil Partene likevel kort angi hver av selskapenes største kunder, konkurrenter og leverandører i de relevante markedene.

Partene anser at det for denne meldingens vedkommende er tilstrekkelig å legge til grunn et samlet marked for selskapenes tjenester.

Nettpartner hadde i 2021 driftsinntekter på ca. NOK 1 245 millioner, hvilket antas å utgjøre en markedsandel på ca. 10 % i dette markedet. Otera hadde i 2021 driftsinntekter på til sammen ca. NOK 1 327 millioner, hvilket antas å utgjøre en markedsandel på ca. 10 %. Siden ingen av Partene har kontrollerende eierandeler i de respektive selskapene vil Transaksjonen ikke føre til noen konsolidering i dette markedet.

Nettpartner		
Konkurrenter	Kunder	Leverandører

Otera		
Konkurrenter	Kunder	Leverandører

10 VERTIKALE RELASJONER/OVERLAPP

10.1 Partenes virksomheter

Melder har identifisert en vertikal relasjon mellom partene. El-Tilsynet AS, jf. pkt. 4.1.6 over, leverer eltilsynstjenester til nettselskaper, herunder Agder Energi. Agder Energi tilbyr ikke slike tilsynstjenester.

Samtidig er det en vertikal overlapp mellom Partenes eierandeler i entreprenørselskaper og Partenes virksomhet innen produksjon og distribusjon av strøm. Siden ingen av Partene har kontrollerende eierandeler i de respektive selskapene anses dette ikke som en relevant vertikal relasjon, og er derfor ikke behandlet i det videre.

10.2 Markedet for eltilsynstjenester

Alle nettselskap er gjennom el-tilsynsloven (LOV-1929-05-24-4) pålagt å utføre kontroll med anlegg knyttet til eget nett, i tillegg til å levere elsikkerhetsinformasjon i forskjellige sammenhenger. Tjenestene utøves etter retningslinjer fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB), og formålet er å redusere skader og ulykker forårsaket av elektrisitet. Ansvar for disse lovpålagte oppgavene skal ligge i nettselskapets DLE-avdeling (Det lokale eltilsyn).

El-tilsynsloven beskriver hvilke oppgaver som kun kan utføres av netteiers DLE, knyttet til myndighetsrollen, og hvilke kontrollopgaver sakkyndige selskap kan utføre på vegne av netteiers DLE. Forskrift gitt i medhold av loven (FOR-2007-06-29-830) legger klare begrensninger for slike sakkyndige selskap. Disse kan ikke selge de samme tjenestene kommersielt, levere andre tjenester knyttet til

elektrobransjen eller ha eierinteresser i selskap knyttet til elektrobransjen. Dette for å sikre at eltilsyn utøves på en uavhengig og betryggende måte. Markedet for sakkyndige selskap består derfor kun av nettselskaper.

Eltilsynstjenesten er finansiert gjennom nettselskapenes inntektsrammer, og pengene hentes inn via strømregningen. Markedet for eltilsynstjenester, som inkluderer både nettselskapenes DLE og sakkyndige selskaper, utgjorde i 2017 ca. 500 millioner kroner.¹⁰⁵ En del nettselskaper gjør tilsynsjobben selv, mens oppdrag for i overkant av 320 millioner kroner er konkurranseutsatt og underlagt reglene for offentlige anskaffelser.

Melder er ikke kjent med at det tidligere er blitt tatt stilling til den geografiske utstrekningen av markedet for elsikkerhetstjenester. Etter Melders oppfatning tilsier markedsstrukturen at dette markedet bør avgrenses nasjonalt. For det første fordi ordningen er av nasjonal art – Sverige og Danmark har f.eks. ikke tilsvarende regulatoriske krav, og alle leverandører av slike tjenester må være registrert i Elvirksomhetsregisteret som DSB kontrollerer. For det andre leverer de fleste leverandørene tjenester i de fleste konkurransene som nettselskaper over hele landet legger ut på anbud. For det tredje er det enkelt å etablere seg og levere tjenester i nye områder.

Etter Melders oppfatning er det uansett ikke nødvendig å ta stilling til dette, i det saken ikke reiser noen vertikale problemstillinger enten markedet avgrenses nasjonalt eller regionalt.

Tabellen under viser de viktigste sakkyndige selskapene som leverer eltilsynstjenester. Partene har estimert markedsandeler basert på selskapenes omsetning og et mulig nasjonalt marked basert på tall fra 2021. Markedsandelene er etter melders syn overvurderte, da det finnes en rekke andre mindre leverandører av eltilsynstjenester på markedet som ikke er inntatt i oversikten.

Tabell 14: Selskaper som leverer eltilsynstjenester

Selskap	Omsetning (i 1000 NOK) ¹⁰⁶	Estimert markedsandel*
Elsikkerhet Norge AS	69 962	27 %
Omexom Elsikkerhet AS ¹⁰⁷	65 650	25 %
Eviny Elsikkerhet AS	43 363	17 %
Rejlers Elsikkerhet AS	42 792	16 %
El-Tilsynet AS	24 325	9%
Elsikkerhet Møre AS	10 434	4 %

¹⁰⁵ https://www.dsb.no/globalassets/elsikkerhetsprosjektet_sluttrapport.pdf

¹⁰⁶ Hentet fra offentlig tilgjengelige kilder, som www.proff.no.

¹⁰⁷ Skiftet navn 1. april 2022 fra Infratek Elsikkerhet AS

Norsk Elsikkerhetskontroll AS	2963	1 %
Sum*	259 489	100 %

*Markedsandelene er beregnet ut fra summen av omsetningen til de angitte aktørene. Det er imidlertid en rekke aktører som ikke er angitt i oppstillingen, herunder nettselskaper som står for tilsyn selv. De reelle markedsandelene vil derfor være betydelig lavere.

10.3 El-Tilsynet AS

El-Tilsynet AS ble etablert i 1991, og har kontor på Vøyenenga. Selskapet har 22 ansatte. Melder estimerer at El-Tilsynet har en markedsandel på (i underkant av) 8 % i et nasjonalt marked for eltilsynstjenester, og at det på denne bakgrunn ikke foreligger et vertikalt berørt marked etter konkurranse-loven § 18 a første ledd bokstav e.

El-Tilsynet utøver kontroll- og informasjonstjenester på vegne av blant andre Glitre Energi Nett AS, Agder Energi Nett AS, Griug AS og Føre AS. I 2021 leverte El-Tilsynet eltilsynstjenester til Glitre for NOK [redacted] millioner og til Agder for NOK [redacted] millioner, henholdsvis [redacted] og [redacted] prosent prosent av selskapets salgsinntekter. Ettersom nettselskaper er underlagt lov om offentlige anskaffelser ("LOA") og forskrift om innkjøpsregler i forsyningssektorene (forsyningsforskriften) jf. dens § 1-4 første ledd er disse kontraktene inngått via anbudskonkurranser, og vil utløpe senest høsten 2025.

Som følge av manglende markedsmakt både i markedet for salg og kjøp av eltilsynstjenester foreligger det ingen risiko for utestengende virkninger. Transaksjonen vil derfor ikke i betydelig grad hindre effektiv konkurranse, jf. konkurranse-loven § 16 første ledd

Under angis El-Tilsynets viktigste konkurrenter, kunder og leverandører.

10.3.1 El-Tilsynets viktigste konkurrenter

El-Tilsynets viktigste konkurrenter	Estimert markedsandel	Kontaktperson	Telefon	E-post

10.3.2 *El-Tilsynets viktigste leverandører*

El-Tilsynets viktigste leverandører	Kontakt-person	Telefon	E-post	Adresse

10.3.3 *El-Tilsynets viktigste kunder*

El-Tilsynets viktigste kunder	Andel av salgs-inntekter	Kontakt-person	Telefon	E-post	Adresse

11 **EFFEKTIVITETSGEVINSTER**

Foretakssammenslutningen vil medføre effektivitetsgevinster gjennom stordriftsfordeler og andre synergivirkninger. I lys av at foretakssammenslutningen ikke vil ha noen negative konkurransemessige virkninger, anser imidlertid Partene at det ikke er nødvendig å gå nærmere inn på dette.

12 TILSYN FRA ANDRE KONKURRANSEMYNDIGHETER

Transaksjonen er ikke underlagt krav om tilsyn fra andre konkurransemyndigheter.

Utover melding til Konkurransetilsynet må Transaksjonen godkjennes av Olje- og energidepartementet, Norges Vassdrag og energidirektorat og eventuelt Landbruksdepartementet.

13 AVTALEN OM FORETAKSSAMMENSLUTNINGEN MED BILAG

Vedlegg 3: Seneste utkast av transaksjonsavtalen med vedlegg

Innholdet i transaksjonsavtalen er i sin helhet å betrakte som forretningshemmeligheter.

14 ÅRSBERETNING OG ÅRSREGNSKAP

Vedlagt meldingen følger årsregnskap og årsrapporter for siste regnskapsår:

Vedlegg 10: Årsberetning og årsregnskap for Glitre Energi AS

Vedlegg 11: Årsberetning og årsregnskap for Agder Energi AS

15 KONFIDENSIALITET

Denne meldingen inneholder forretningshemmeligheter jf. konkurranseloven § 18 b. Forslag til offentlig versjon av meldingen og begrunnelse er vedlagt meldingen.

Vedlegg 12: Utkast til offentlig versjon av meldingen (unntas offentlighet)

Vedlegg 13: Begrunnelse for anmodning om unntak fra offentlighet (unntas offentlighet)

16 AVSLUTTENDE BEMERKNINGER

Vi ber om å bli kontaktet dersom det skulle være spørsmål til meldingen.

Dersom Konkurransetilsynet mottar innsynsbegjæringer i meldingen eller andre dokumenter i saken, ber vi om å bli underrettet.

Med vennlig hilsen

Advokatfirmaet Thommessen AS

Advokatfirmaet Selmer AS

Vedleggsliste

Vedlegg 1 – Datagrunnlag (unntas offentlighet)

Vedlegg 2 – Forklaringer til Datagrunnlag (unntas offentlighet)

Vedlegg 3 – Transaksjonsavtalen med vedlegg (seneste versjon) (unntas offentlighet)

Vedlegg 4 – Aksjonæravtalen (seneste versjon)

Vedlegg 5 – Samordningsavtalen (seneste versjon)

Vedlegg 6 – Koordineringsavtale, Drammen kommune og Vardar (seneste versjon)

Vedlegg 7 – Koordineringsavtale, Agder-kommunene (seneste versjon)

Vedlegg 8 – Konsernkart, Glitre Energi

Vedlegg 9 – Konsernkart, Agder Energi

Vedlegg 10 – Årsberetning og årsregnskap 2021, Glitre Energi AS

Vedlegg 11 – Årsberetning og årsregnskap 2021, Agder Energi AS

Vedlegg 12 – Utkast til offentlig versjon av meldingen (unntas offentlighet)

Vedlegg 13 – Begrunnelse for anmodning om unntak fra offentlighet (unntas offentlighet)